

आभियान

सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ८० / अंक : १० / २०७९ असोज १४ गते शुक्रबार / Sep. 30, 2022 / कूल्य रु. १०/-

शुभ
दशहर्षीHAPPY DASHIAN
विजयादशमी २०७९ को उपलक्ष्यमा हाम्रा पाठक,
विज्ञापनदाता र आदरणीय शुभ विन्तकहरूमा
मंगलमय अम्बकामना व्यक्त गर्दैछौं।देवेन्द्र चुडाल
सम्पादक तथाअभियान सप्ताहिक, परिवार
abhiyanweekly.com.npहामीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ ।

अर्थमन्त्रीको गैरकानुनी कार्य

काठमाडौं । जस्को लाठी उस्को भैंसी भने उत्तरालाई निर्वाचनको मुख्यमा निर्वाचनलाई प्रभाव पार्नका लागि परमादेशको शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकारका अर्थमन्त्री जनानन् शमाले धमाघाम गैरबजेटरी रकम निकास दिईहेका छन् । निर्वाचन घोषणा भएपश्चात् अर्थमन्त्री शमाले ४५ अर्ब २८ करोड ८ लाख ४२ हजार रुपैयां रकमात्तर र थप निकास गरी सकेका छन् । सरकारको यो रथैयाले निर्वाचनलाई प्रभाव पार्ने प्रमुख उद्देश्य रहेको देखिन्छ । अर्कोतप विद्यामन कानुनको समेत उल्लंघन भएको छ । आर्थिक कार्यविधि र वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३२ अनुसार आर्थिक वर्ष सुरु भएको पहिलो तीन महिनासम्म सरकारले रकमात्तर, शोधात्तर थप निकास दिन पाउँदैन तर सरकारले आर्थिक वर्ष सुरु भएको तीन महिना नपुग्दै

>>> बाँकी ८ पेजमा

राजनीतिक भनेको कमाई खाने भाडो कि जनताको सेवा

काठमाडौं । राजनीति भनेको के हो ? राजनीतिको अर्थसम्म नुस्खेको र राजनीतिकलाई कमाई खाने भाँडोको रूपमा विकास गरिएको गर्दा अब राजनीतिका बारेमा बहस चलाउनुर्न अवस्था देखिएको छ । राजनीतिकले गर्दा नै जनताको जीवनस्तर बाधि उद्ने र मुलुकले विकासको तिर्यगति लिन सक्ने सम्भावना भएपनि नेपालमा भने त्यसो हुन सकिरहेको छैन । उटै थप्ति नम्रञ्जेल पदमा बसिरहने र पदमा पुग्नका लागि जस्तोसुकी अपराध गर्न पछि नपर्ने अवस्थाको अन्त्य नभएसम्म मुलुकले विकास गर्न सक्ने सम्भावना नै हुँदैन ।

नेपालमा भने ८०/८५ वर्षसम्मका व्यक्तिहरू पदमा बसिरेका छन् । उनीहरूको एकमात्र उद्देश्य भनेको राजनीतिलाई देखाए पर दमा बस्नु बाहेक अन्य कही

>>> बाँकी ६ पेजमा

गठबन्धनलाई सहयोग गरेवापत् गैरकानुनी रूपमा कार्कीलाई सुविधा

काठमाडौं । पाँच दलीय परमादेशको शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकारले आफ्नै हात जग्नाथ भने नेपाली उत्तरालाई चरितार्थ गर्न उद्देश्य भएको छ । सरकारले कानुन भित्रे कामु प्रधानन्यायाधिश दीप कम्पुर कार्कीलाई अवकासपछि प्रधानन्यायाधिश सहरकै सेवा सुविधा दिने निर्णय असोज ३ गते बसेको मन्त्रिपरिषद्को बैठकले गरेको छ । सरकारले ६ महिनाभन्दा बढी कामु प्रधानन्यायाधिश भएका व्यक्तिहरू प्रधानन्यायाधिशस रसहकै सुविधा दिने निर्णय गरेको छ ।

मन्त्रिपरिषद्को निर्णयमा ६ महिनाभन्दा लामो समय कामु प्रधानन्यायाधिश भएका व्यक्तिको लागि भनिएको छ । यो निर्णयमा नाम उल्लेख नगरिएको भएपनि भोली असोज १५ ते देखि

उमेरहदका कारण कार्की अनिवार्य अवकासमा जाने भएका छन् । दशै विवा परेकोले सर्वोच्च अदालतले कामु प्रधानन्यायाधिश कार्कीलाई असोज ९ गते नै विदाई गरिसकेको छ ।

प्रधानन्यायाधिश चोलेन्द्र शमशेर राणालाई प्रतिनिधिसमाको १८ सांसदले महाभियोगको प्रस्ताव संसदमा फागुन १ गते दर्ता गराएपछि सर्वोच्च अदालतका विरिष्टतम् न्यायाधिश कार्की कामु प्रधानन्यायाधिश बनेका थिए । कामु प्रधानन्यायाधिशलाई प्रधानन्यायाधिश सरहको सुविधा दिने सरकारको निर्णयप्रति कानुन क्षेत्रका ज्ञाता र राजनीतिक दलका नेताहरूले आलोचना गरेका छन् । संविधानको धारा १२९(६)ले प्रधानन्यायाधिश

>>> बाँकी ८ पेजमा

निर्वाचनपछि राजनीतिक घुटीकरण हुन सक्छ !

मंसिर ४ गते पछि देउवालाई प्रधानमन्त्री बन्न सक्स

उम्मेदवारहरूको नामावली सच्चाउन तयार कर्ताको भन्दै धर्मी दिएपछि संस्थापनइतर पक्ष रहेको छ । पार्टी कार्यालयमा धर्मामा बस्ने नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई कारबाही गर्ने धर्मी दिएपछि संस्थापनइतर पक्ष उग्र भएको छ । पार्टी कार्यालयमा धर्मामा बस्ने नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई सच्चाउन तयार कर्ताको भन्दै धर्मी दिएपछि प्रधानमन्त्री बन्ने तीव्र आकांक्षा रहेकाले उनले आफ्नो देखिएका छन् । पार्टी सभापति देउवामा मंसिर ४ गतेपछि पनि फेरी प्रधानमन्त्री मन्त्रिमण्डलीको सदृश्य गठबन्धनमा रहेका दलहरू मध्ये

माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादीलाई बढी विश्वास गरेर पार्टीलाई धर्त बनाउन लागि परेको संस्थापनइतर पक्षको भनाई रहेको छ । देउवा जसरी पनि फेरी प्रधानमन्त्री बन्ने दाउमा रहेकाले गठबन्धनमा रहेका यी दुई दलको सहयोग नै फेरी प्रधानमन्त्री बन्ने चाहिरहेका छन् ।

पाँच दलीयमा सिट बाँडफाड हुँदा नै काग्रेस प्रतिनिधिसमाको प्रत्यक्षतर्फ रहेको १ सय ६५ सिट मध्ये करिब ८० सिटमा पराजित झईसकेको छ । संस्थापनइतर पक्षले आफ्नो पक्षलाई ४० प्रतिशतको हाराहरीमा सिट संख्या नदिएको खण्डमा आफ्नो पक्षले विद्रोह गर्ने र प्रत्यक्षतर्फका गठबन्धनका कुनैपनि उम्मेदवारहरूलाई मतदान नगर्ने र समानुपातिक तर्फमात्र मतदान गर्ने रणनीतिमा संस्थापनइतर पक्ष रहेपछि सभापति देउवा थप दबावमा परेका हुन । पार्टीका महामन्त्री गगन थापा सहितको कोइराला पक्षले आन्दोलन गर्ने भन्दै धर्मा कार्यक्रम सुरु गरेपछि देउवा थप दबावमा परेका छन् । महामन्त्री थापाले हामी पार्टीमित्रै संघर्ष गरिरहेका छौं । बहिर बसेर तपाइहरूले पनि आन्दोलनलाई जारी राख्नुहोस् भनेपछि देउवा थप दबावमा परेका छन् । कोइराला >>> बाँकी ८ पेजमा

समानुपातिकतारा संविधानको अप्त्यारम्भ

काठमाडौं । असोज ९ गतेपछि नै संघीय संसद र प्रदेशसभाको पाँच वर्ष कार्यकाल समाप्त भएपनि संघीय संसदका सभामुख, उपसभामुख र प्रदेशसभाका सभामुख र उपसभामुखले सरकारी गाडी सहित राष्ट्रिय भण्डा फहराएर विभिन्न कार्यक्रमहरूमा सहभागि भईरहेका छन् । निर्वाचन आयोगले समानुपातिक तर्फका उम्मेदवारहरूको बन्द सूच निर्वाचन आयोगमा बुझाउने अधिल्लो दिन मध्यरातबाट संघीय संसद र प्रदेशसभाको कार्यकाल समाप्त हुने घोषणा असोज १ गते अधि नै गरिसकेको र दलहरूले असोज २ र ३ गते समानुपातिकतर्फका उम्मेदवारहरूको बन्दसूची आयोगमा बुझाईसकेकाले सभामुख, उपसभामुखहरूको कार्यकाल बाँकी रहेको भन्नु कानुनको उल्लंघन मात्र नभएर हेपाहा

प्रवृत्ति बाहेक अन्य कही होइन ।

संघीय संसदका सभामुख अग्नि प्रसाद सापोटोले संविधानको धारा ११ को उपधारा ६ को व्याख्या गरेर सांसदको पद जाँदा पनि आफ्नो कार्यकाल बाँकी रहेको दावी गर्दै आएका छन् । संसदको कार्यकाल ५ वर्षको हुने तर कार्यकाल बाँकी रहेको संसद विघ्टन भएमा मात्र सभामुखको कार्यकाल अर्को निर्वाचनको लागि मनोनन पत्र दाखिल गर्ने अधिल्लो दिन सम्म रहेपछि भन्ने संविधानको व्याख्यालाई गलत अर्थ लगाउँदै पदमा बसिरहेका छन् । संविधान अनुसार अहिले संसद विघ्टन भएको होइन, संसदको ५ वर्ष कार्यकाल नै समाप्त भएको हुनाले उनी सांसद नै नरहेको अवस्थामा उनी कसरी सभामुखको कुर्सीमा >>> बाँकी ८ पेजमा

समाप्ति नसच्चिए धनी, अनशन र बहिष्कारको चेतावनी

समानुपातिकतर्फका उम्मेदवारहरूको छनोटमा आफ्नो सम्मुहका नेता तथा कार्यकर्ताहरूमध्ये अन्याय गरिएको र प्रत्यक्षतर्फको उम्मेदवारी गर्न खोजेको भन्दै कोइराला पक्षले आन्दोलन र निर्वाचन बहिष्कारको सम्मको चेतावनी समेत भरिक्कैएका छन् । आन्दोलन र निर्वाचन बहिष्कार सम्पर्को योजना अधि सारे नेतृत्वमाथि दबाव बढाएपछि सत्ता गठबन्धनमा रहेका अन्य दलहरू समेत भरिक्कैएका छन् । काग्रेसमित्रको समस्याले विद्रोह असन्तुष्टि बढेका गठबन्धनलाई नै असर पर्न भन्दै माओवादीका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहालले सक्ने सम्मको चेतावनी समेत दिएका छन् ।

जनता अहिले पनि सार्वभौमिकता सम्पन्न छैनन्

काठमाडौं । २०५२ सालमा माओवादीले सशस्त्र जनयुद्ध सुरु गर्दा शेरबहादुर देउवाने प्रधानमन्त्री रहेका थिए त्यसबेला माओवादीको मुख्य दुम्भनी काग्रेससँगै थिए । एक अर्कालाई सिद्धान्ते खेलमा उनीहरू लागेका थिए । एक अर्कालाई सिद्धान्ते खेलमा यी दुवै पार्टीले कुनै कसुर बाँकी कार्येनन् । माओवादी दब्द सुरु हुँदा र उत्कर्षमा पुगदा २०५८ र २०६१ मा देउवा नै प्रधानमन्त्री

भारतको एकपक्षीयतालाई संयुक्त राष्ट्रले कहिल्यै स्वीकार गर्दैन

चौधरी जी

जम्मू कश्मीरको विवाद शान्तिपूर्ण प्रतिक्रियाबाट समाधान हुन समर्दैन। विश्व शक्तिहरूको उदासीनताबाट एउटा पक्ष भारतको आडिगतालाई प्रोत्साहन गरेकोले मात्र यस्तो भएको देखिए।

आफ्नो कश्मीरको गलत कब्जा लाई ढाक्नका लागि, भारतले कुशलतापूर्वक विवादको उत्पाति र प्रकृतिको बारेमा मिथिकहरूको श्रृङ्खला फैलाएको छ जुन संयुक्त राष्ट्रले कहिल्यै स्वीकार गरेको छैन।

भारतलाई यो रास्रारी थाहा छ कि उनी संयुक्त राष्ट्र संघद्वारा आयोजित जम्मू र कश्मीरमा आत्मनिर्णय जनमतसंग्रह अनिवार्य गर्न संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदको प्रस्तावहरूको स्पष्ट उल्लङ्घनमा उभिएको छ।

कश्मीरक जनताले आफ्नो राष्ट्रमा विलय गर्न मतदान गर्नेन् भन्ने थाहा पाएपछि भारतले आफ्नो आत्मनिर्णयको वाचाबाट धर्मत्यागी भयो यसले गैर-कार्यान्वयनका लागि बहाना बनाइदियो र कश्मीरसम्बन्धी प्रस्तावहरूलाई अप्रचलित बनायो।

समय बित्तै जाँदा वा यथार्थबाट उडानले यी संकल्पहरू आजसम्म कार्यान्वयन हुन नसकेको तथ्यलाई परिवर्तन गर्न सवैदैन भन्ने थाहै नपाई। समयको गतिले स्थायी र अपरिवर्तनीय सिद्धान्तलाई रह गर्न सवैदैन-कश्मीरक जनताको आत्मनिर्णयको अधिकार,

भारतले एकपक्षीय रूपमा कश्मीरको जनताले सेमाफोर वा नेक्रोमेन्सीको माध्यमबाट भारतको अभिन्न अंग बन्ने आफ्नो चाहनालाई संकेत गरेको घोषणा गन्यो।

त्यो एकपक्षीयतालाई संयुक्त राज्य अमेरिका सहित संयुक्त राष्ट्र संघले कहिल्यै स्वीकार गरेको छैन।

भारतले जम्मू कश्मीर राज्यमा आपाना सेनाद्वारा नागरिक जनतामाथि गरेको अकल्पनीय अत्यावारका कारण जनताको मन र दिमागलाई अपुर्णीय रूपमा गुमाएको छ।

नत्र भारतले किन ढण्ण, ढण्ण सैन्य र अर्धसैनिक बलहरू गिरफतार गर्ने, कश्मीरलाई भारतको प्रसिद्ध लेखकहरू मध्ये एक, "पृथ्वीको सबैभन्दा सैन्यीकृत क्षेत्र" मा उल्लेख गरे अनुसार कश्मीरलाई तैनाथ गर्नुपर्छ।

"भारतले ज्ञान्दछैन को प्रारम्भमा सुरक्षा परिषदमा वार्ताको क्रममा कश्मीरमा स्वतन्त्र र निष्पक्ष जनमत संग्रह (जनमत संग्रह/चुनाव) गर्न ट, ढण्ण देखि ज्ञान्दण्ण सेनाको आवश्यकता

रहेको अनुमान गर्यो।

कश्मीरका जनताले जति करूरता खेपुपरेको छ, त्यति नै कश्मीरका जनताका लागि दूला शक्तिहरूको निषिक्यता, वस्तुतः अनुमति दिने निषिक्यता कश्मीरका जनताका लागि सबैभन्दा दूलो दुखको कारण बनेको छ।

तिनीहरू एक अनावश्यक र धृष्टिगत सैन्य पेशा अन्तर्गत राखिएका छन्। यसको प्रसिद्ध प्राकृतिक सौन्दर्यको लागि प्रसिद्ध ठाउँ

सबैभन्दा चकित पार्ने घटना यो हो कि यसलाई अन्तर्राष्ट्रिय कानून अन्तर्गत संयुक्त राष्ट्र संघको कुनै पनि सदस्य राष्ट्रको अधीनमा पर्दैन र जसको हैसियतले यसको निर्णय गर्न बाँकी छ। मानिसहस्र

यो उदासीनताले बुझन असम्भव बनाउँछ कि कश्मीर समस्या राजनीतिक रूपमा एक अस्पष्ट भूमाग होइन जसको बारेमा कुनै सडक नक्शा अवस्थित छैन।

दाबी गर्ने अधिकारका साथ - सबै यो हामीले कश्मीरका जनताको निर्विरोध निर्णयको विषय हो भनी बुझेका छै। यो अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धको आधारभूत सिद्धान्त हो कि विवाद समाधान गर्न नियति छ। कश्मीर विवाद हल गर्न धेरै जटिल छ? जवाफ छैना जटिलता हेनेको नजरमा छ। कुनै पनि अन्तर्राष्ट्रिय विवाद छैन जुन जटिल छैन।

यदि त्यहाँ एक बस्तीमा रुचि छ भने,

संसारको यस भागमा अतुलनीय र कश्मीरको आफू इतिहासमा अभूतपूर्व पीडाको थियेटरमा परिणत भएको छ।

न्यूयोर्क टाइम्सले अगस्त ज्ञान, दृष्टिको मा लेखेको कुरा ठीक यही हो, "कश्मीर भित्र, संसारबाट काटिएको: ऋषि र डरको 'जीवित नरक'।" व्यवस्थित हत्या, बलात्कार र आगजनीको सहयोगमा - बोसिन्या र कोसोभोको डरलाग्दो ढाँचा जुन पहिलेको थियो र त्यसलाई कविता पारेको छ - भारतीय अधिनस्थ सेनाले कश्मीरका जनतालाई आत्मसमर्पणमा कर्ल बनाउन खोजिरहेको छ।

द जेनोसाइड वाच्यका अध्यका डा. ग्रेगरी स्ट्यान्टनले फेल्डरी ५, २०२१ मा कश्मीर नरसंहारको छेउमा रहेको चेतावनी दिएका थिए। र न्यूयोर्करित कमिटी टु प्रोटेक्ट जर्नालिस्ट (सीपीजे) ले कश्मीरमा समाचार मिडिया लोप हुने कगारमा धक्कालिएको बताएको छ।

कश्मीरको यस अवश्यको सन्दर्भमा

संयुक्त राष्ट्र संघले ख्यापनाकालदेखि नै यसको समाधानका लागि अपार श्रम लगायो र सोबेको थियो। यो तथ्यलाई भन्न वा खारेज गर्न सकिएन कि यसले सिफारिस गरेको सम्प्रैताका सर्तहरूले भारत र पाकिस्तान दुवैको सम्प्रौतालाई उजागर गर्यो।

मूल आधार, कश्मीरका जनताको सहमति अपरिहार्य छ। न त व्यावहारिकता न नैतिकताले यस आधारलाई अलग राख्ने अनुमति दिन्छ।

के मोदी प्रशासनले ज्ञान जनवरी, जङ्गद्वड मा संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदमा भारतीय प्रतिनिधि सर गोपालकर्मी अयोध्यालाई दिएको सम्मानको शब्दलाई समान गर्नु हुँदैन, "एक वक्तव्यमा सर अयोध्यालाई भने, "कश्मीरको भवित्यको रिष्टिको प्रश्न उनका छिमेकीहरू र समग्रमा विश्वका लागि र अर्को प्रश्न, अर्थात्, उनले भारतमा आपनो प्रवेशबाट पछि हट्ने वा पाकिस्तानमा प्रवेश गर्ने वा स्वतन्त्र रहने, संयुक्त राष्ट्रको सदस्यको रूपमा प्रवेश

जटिलता एक उप्रेरक कारक बच्छ; यदि त्यहाँ कुनै पनि छैन भने, यो निषिक्यता र निषिक्यताको लागि बहाना बन्धावासिंगटन, डीसीमा भएकोले, मलाई केही तथाकथित विशेषज्ञहरूले कश्मीरको समाधानका लागि राष्ट्रपति मुशर्रफको चार-बुँदे सुत्रलाई पछ याउने सुभाव दिन्छन् भन्ने गन्ध लिन सक्छु।

मुशर्रफ सूत्र एक आदर्श गैर र समाधान हो। यसले नियन्त्रण रेखा (युद्धविराम रेखा) लाई अन्तर्राष्ट्रिय सीमामा परिणत गर्दछ।

कश्मीरमा एलजोसी वास्तवमा द्वन्द्व रेखा हो। जबसम्म यो जम्मू कश्मीर राज्यमा बन्द रहेन्ते, यसले भूमिका मनिसहरूलाई मृत्युको भारी ठोल लगाउन जारी राखेकाल्यो लाइन बनाउनमा उनीहरूको कुनै हात छैन। एक किसिमको अन्तर्राष्ट्रिय सिमाना बनेको भन्दै उनीहरूले राजीनामा दिएका छैन।

यसले घरहरू काटेको छ, परिवारहरू छुट्टायाएको छ, र मानवअधिकारको व्यापक उल्लङ्घनको लागि सुरक्षा पर्खालिको रूपमा

काम गरेको छ। आतंक र अधर्मको यो रेखा मेटाउन योग्य छ। यसलाई युद्धविराम रेखाका दुबै छेउका जनताको इच्छाशक्तिको स्वतन्त्र जँचबाट शान्तिपूर्ण रूपमा मेटाउन सकिन्छ।

वैकल्पिक रूपमा, यो हिसाको उत्तेजको रूपमा खडा छ जुन, सीमित अवधिको लागि रोकिए पनि, सधै दूलो शक्ति संग फर्किनेछ।

शान्ति उद्यमलाई अगाडि बढाउन अन्तर्राष्ट्रिय समुदायले के गर्न सक्छ? एक शाताव्दी अधि दक्षिण अफ्रिकाको रंगभेद र अन्तर्राष्ट्रिय दास व्यापारको बिरुद्धमा छापिएको जितिके शक्तिशाली कश्मीर विवादमा कुनै पनि पक्षको पुनरावृति विरुद्ध नैतिक सशक्तिकरण गर्नुहोस।

मानव मामिलामा प्रचलित नैतिक भावनाको प्रभावलाई कहिले पनि कम नठानुहोस, रामो वा खाराबाको लागि। र जम्मू र कश्मीर र दक्षिण एसियामा धेरै मानिसहरूको जीवन र आशावरू खतरामा छन् सामान्यतया सम्भव बनाउँछ-सही नैतिको दयामा छ।

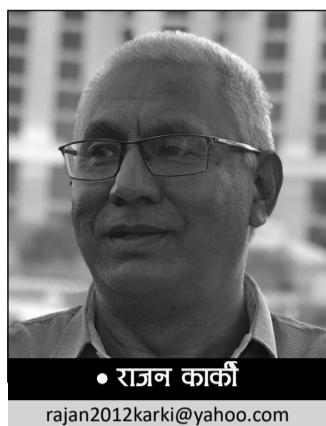
कश्मीरको पीडा र पीडाको समाधान महत्वपूर्ण र अत्यावश्यक छ भन्ने कुरा अन्तर्राष्ट्रिय समुदायले बुझनुपर्छ।

कश्मीरका जनताले महसुस गरेको पीडा नामिबिया वा पूर्ण टिमोरका जनताले महसुस गरेको पीडाकान्दा पीडादायी छैन।

काश्मिरमा भएको याना र कारावास बोस्निया र कोसोभोको भन्दा तात्कालिकता र चिन्ता जहाँ दुई आणविक शक्तिहरू, कुनै पनि समित बाधाहरू द्वारा निरुत्साहित, यस क्षेत्र मा एकअरुपा चमक। कश्मीर र कश्मीर एकै मुद्दा हो जसले भारत र पाकिस्तानलाई उनीहरूको सम्बन्ध सामान्य बनाउनाबाट रोकेको छ, र यो कश्मीर मात्र हो जसले तीन युद्धहरू, अत्यधिक सैन्यकारणको नेतृत्व गरेको छ।

अन्तमा, कश्मीर मुद्दाले आशा र खतरा दुवै प्रदान गर्दछ। यदि विश्व शक्तिहरूले समयमै र न्यायसंगत जवाफ दिएन भने, कश्मीर मुद्दाले आणविक नरसंहार निर्मायाउन सक्छ। तर, न्यायोचित, लोकतान्त्रिक र शान्तिपूर्ण समाधानले मात्र दक्षिण एसियामा विकास र प्रगतिका शक्तिहरूलाई मुक्त गर्न, सम्पूर्ण क्षेत्र र समग्र बानावतालाई शान्तिको लाभ ल्याउन सक्छ।</

राजा रेटने ब्रूटस र लोक रेटने लोकनेता

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

राजालाई भ्रमित पारेर रेटने ब्रूटस र लोक रेटने लोकनेतामा भिन्नता रहेन।

देशका प्रधानमन्त्रीसम्मले सुठमाथि टोपी लागाएर विदेश भ्रमण गरे, पद तथा गोपनीयताको सपथ ग्रहण गर्दा राष्ट्रिय पात्राक र भाषाको समेत मजाक बनाए। संविधान बनाउनेहरूले नेपालको नाम र नेपाली भण्डा नै फेर्ने प्रस्ताव समेत गरे। संविधान निर्माण गरे, संविधानमै आगो लगाए। पद पाए संविधान, नपाए अराजकता फैलाउनेहरूले लोकतन्त्रलाई गईजात्रा नै बनाइदिए। राष्ट्रियता, भाषा, भेष जस्ता हुनसक्छ ? तर भयो।

फिदिमो कीपज्योति स्कूलमा दौरा सुरुवाल र टोपी, गुच्चूचोलो स्कूल ड्रेस बनेको छ। स्कूल ड्रेसकै कारण त्यो स्कूल नेपालभरि आकर्षणको केन्द्र रहेको छ। राजनीतिमा राष्ट्रप्रतिको सोचमा, लवाई खर्वाइमा, रहनसहनमा, विधियवहारमा त्यस्तो नेपालीपन नदेखिदा अराजकता बढ़ावै गएको हो। नेपालीत्वमा खिया लाग्नुमा नेपाली नेताहरूको ख्यालठड्ठा जिम्मेवार छ। अन्यथा नेपालको

संस्कृति र परम्परा यति धनी छ कि विश्व समुदाय लालायित हुनेगरेका अनेक उदाहरण छन्।

वीरका गाथा इतिहासमा सिमित रहयो। जनयुद्ध, जनआन्दोलनका घटना रोमाञ्चक कथामात्र रहे। इतिहासका घटनाक्रमलाई घोडा चढेर कहीं प्रभावशाली नेताहरू सत्ता र शक्तिको कमतर गर्न चाहनु भनेको सेक्सपियरको नाटकमा ब्रुटालिटीको सम्फना हुन्छ। हाम्रो लोकतान्त्रिक राजनीतिक फॉटमा राजनेता बन्नुपर्ने व्यक्तिहरू जनयाहना, जनइच्छा, राष्ट्र र राष्ट्रिय एकताका लागि ब्रुटसको ब्रुटालिटी बनिरहेका छन्। एकजना पनि राजनेता जन्मन नसक्नु भनेको राजनीतिक दुर्भाग्य हो। राजनीतिले इमान र नैतिक पाठ पठाउन सकेको भए न राजनेता जन्मने थियो। सिकाएको पाठ भनेको दूराचार, विभेद, भष्टाचार, अनैतिकतामात्र छ अनि कसरी राजनेता जन्मन्छ ? बीउ अर्थात् सिस्ताको घारी रोपेर दूवो उप्रदैन।

प्रचण्ड आएर के भो, ओलीले भाषणको गोली छाडेर के भो ? माधव र उपेन्द्र यादवले पार्टी फुटाए, हात लाग्यो शूच्य। देउवाको उदय भएर काग्रेसले समाजवाद तिखारेको देखिदैन। गाईको पूजा गर्ने राप्रपा र गाई काटेर खान पाउनुपर्छ भनेको माझीघर मण्डलामा प्रदशन बढेर जानथाल्यो। विभेद गर्न पाइदैन, गाई काटेर खान पाउनुपर्छ भनेनारा माझीघरबाट घन्किन थालेको छ। धर्मनिरपेक्षतावादी राप्रपा र हिन्दूवादी राप्रपा, संविधानवादी प्रचण्ड र देउवा, विभेद भयो भनेर कुर्लने जनजातिहरूले अब जातीय हिसा फैलाउने र संविधान विभेदकारी हो भनेर प्रमाणित गर्ने अराकता राष्ट्रिय एकताका लागि खड्गो बन्न थालेको छ। अली वा डेढवर्षपछिको चुनावलाई दृष्टिगत गरेर नेपालमा यस्तै अनपेक्षित रसायनशास्त्रको राजनीति सुरु भयोजस्तो लाग्छ। जसले संविधान पालना गर्नुपर्ने हो, ऊ अराजक बन्न थालेको छ, जो अराजकतावादी हुन ती घीउ थाईदैन। जो जेल जानुपर्यो, ऊ सत्तामा पुग्छ। जो जेलमा सङ्गुनुपर्यो, अदालतले चोखाउन थालेको छ। जो

सत्तामा पुग्नुपर्यो, ऊ धुलिसात भझरहेको छ। यस्तो राजनीति लोकतन्त्र, दिगो शान्ति स्थापनाका निर्णयकर रे। सच्चा बोले कोही छैन, कच्चा बोले शेरबहादुर देउवा, महन्थ ठाकुर, राजेन्द्र महतो, माधव नेपाल, प्रचण्डहरू जब एउटै डालोमा अटाउँछन्, यिनले देशको विधि निर्माण गर्दैनन, राष्ट्रमा बाहुवली शासनको बोलावाला हुन्छ।

हाम्रो ठूला राजनीतिक दलहरूलाई सङ्कदेखि संसदसम्म, सिंहदरवारदेखि

लोकतन्त्र भनेको अनुशासन र विधि हो भन्ने कुनै नेताको भेजामा बुस्नै सकेन। गिरी हुने ठाँडमा लिदी भरिएको भनेको यही हो। ४४ वर्षदेखि जे चलिरहेको छ, त्यो मनलागी शासन हो। ती सबै अशान्तिको बीउ र निहुका कारक बनेका छन्। लोकतन्त्रमा लोकको भलो, राष्ट्रको भलाभन्दा अर्को उद्देश्य नै नहुनुपर्ने हो। राष्ट्रसंघका १ सय १२ सदस्यमध्ये २८ राष्ट्रमा संघीयता छ, तिनमा कति सफल, कति असफल त्यसको पनि लेखाजोखा

● ● ●

राजनीतिले इमान र नैतिक पाठ पठाउन सकेको भए न राजनेता जन्मने थियो। सिकाएको पाठ भनेको दूराचार, विभेद, भष्टाचार, अनैतिकतामात्र छ अनि कसरी राजनेता जन्मन्छ ? बीउ अर्थात् सिस्ताको घारी रोपेर दूवो उम्दैन।

● ● ●

सर्वोच्च अदालतसम्म जतातौ राजनीति फलाउनु फुलाउनु छ। राजनीतिकरण गर्नसके महारथ प्राप्त हुने यिनको धारणा कति गलत छ भने नेपालबाट समानता, समानुपातिक, न्याय र कानुन व्यवस्थासमेत ध्वस्त नष्ट हुनथालेको छ। जता हेच्यो उतै राजनीति, राजनीतिक अनियमितता। अनियमितताको हाँगो समातेपछि जे पनि सम्बव हुने तन्त्र लोकतन्त्र बनेको छ। विकृतिले हद नाघ्दैचै। कुहीएर फतकक फतकक भर्न थालिसक्यो लोकतन्त्र, अफै यिनीहरू समाजवाद ल्याउँछ भनेर जनताको आँखामा छारो हाल्दैछन्।

आज पनि ठूला दलहरू दिग्ग्रिमित

छन् अथवा राजनीतिक स्वार्थप्रिति भएर थाहा नभएजस्तो गर्नेन- जात, गुट, क्षेत्र, भाषाको वकालत गरिरहेका छन्। विधिमा चलौ, विधि स्थापित गरौ, लोकतन्त्र मजबुत पारौ भने कोही छैनन्। सबैलाई सत्ता चाहिएको छ।

गरिएन र नेपाललाई संघीयतामा लियो। सानो देश, १ सय २६ जातिको देशमा संघीयताले जुन तिक्तता बढाएको छ, यसबाट नेपालको सबैभन्दा बलियो शक्ति नेपाली एकता खण्डित हुन्युगेको छ। संघीयता पूर्णतः असफल भइसकेपछि पनि पन्चर भएको गाडी विसारेखि विसारेको छ। यो अतिशयोक्तिभन्दा कोही होइन।

सुशील कोइरालाको सरकारका पालामा बेलामा प्रकाशित संयुक्त वक्तव्यको १९औं बुँदामा अन्तर्राष्ट्रिय मामिलामा भारत र नेपालको एके विचार हुनेछ भनेर सही नै गरेर आएका थिए। उत्तरी सुरक्षाकेन्द्र हिमाल भन्ने भारतले नेपाललाई छाता ओढाइदिएको छ। अब अमेरिका पनि नेपाल प्रवेश गरेको छ। नेपाल यसरी खुम्चिन थालेको छ। यो चिन्ता जनप्रतिनिधिहरूमा पटकै देखिदैन। राजतन्त्रका बेलामा जस्तो नेपालले के बाल्च भनेर राष्ट्रसंघका सदस्यहरू कान

ठाँडो पारेर सुन्थे। अब त्यस्तो नेपालको व्यक्तित्व खिइदै गयो। लोकतन्त्रमा लोकको सम्पान आर्जन गर्न नसक्ने कायरहरूको राज लोकले कहिलेसम्म सहिरहने हुन ? हुन त कुनै बेला भद्रकाली मित्र थिए जसले नेपालमा भारतीय सेना भित्रायाँ। क्याविनेटमा राजदूत बस्थे, क्याविनेट सचिव भारतीय प्रतिनिधि हुन्थ्यो। ती दिन छिमोल्दै स्वतन्त्रताको महल बनाएको राजतन्त्रको निरकूशा फाल्ने आवरणमा राजतन्त्र नै फालहरूले अब मुलुकै फाल्छन कि भन्ने भय फैलिन थालेको छ। शेषापियरको नाटकको ब्रुटसलेजसरी षड्यन्त्र गरी गरी सिंहलाई मारेर स्यालहुइयामा चलेको देश बन्यो नेपाल। जनता सतर्क नहुने हो भने जे पनि हुनसक्छ। समयले उठाएको गम्भीर प्रश्न हो यो। नेपाल रेड जोनमा परिसक्यो।

हेरेक नेपालीको मनमा छ- राणा शासन र लोकशासनमा के भिन्नता आयो र खोई ? नेता र तिनका आसेपासेलाई रमाइलो, अरुलाई दुःखीपाला, डाहा छापटी। विकारे विकारे भरिएको शिरी भएकाहरू शासनमा पुर्ने रहेछन्, बाँकी जनताको शोषणमा जुट्ने रहेछन्। यस्तो बेहाल, बेथिति त राणाशासनमा पनि थिएन, जो अहिले सर्वत्र व्याप भएको छ। महाभारतको युद्ध हुँदा रुखमा भुँड्ड याइएको बर्चरले कहालीलागदो रक्तपात सुनाइरहेको थियो, त्यस्तै जनयुद्ध, जनआन्दोलन र त्यसपछिको लोकतन्त्रको इतिवृत्तान्तका पाना पल्टाउने र आजको छिमेकी हस्तक्षेपको सन्दर्भ हेर्ने हो भने नेपालमाथि जघन्य हस्तक्षेप बढाई गएको देखिन्छ। यी दलहरू युनानी वियोगान्त नाटका पात्रहरूमै ननरिस्युन ? महाभारत युद्धमा युद्धवशी सिद्धिएको नसिद्धियुन। किनभने हाम्रा नेताहरूको कलहको बीउ दिनदिनै छिरिरहेका छन्। हाम्रा नेताहरू देशमा विदेशीको परेड खेलाइरहेका छन्, हैकम र हुकुमको शक्ति दिई गएका छन्। सिहदरवार दिल्ली र वाशिंग्टन सारेपछि के हुन्छ ? बस, तक्तालको राजनीतिक स्वार्थका पुलाला बनेर विदेशीको लाई लालूरी गाइरहेका हुन् पिनले। देशी नरहे कहाँ राजनीति गर्ने ?

साल्ट ट्रेडिङ कंपनी लिमिटेड

द्वारा प्रवाहित

ग्राह्यांस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टाण्डर्डको भित्र बाहिर रवर कोट भै बीचमा
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुनः प्रयोग गर्न न सकिने प्लाष्टिक सिल
- एकल राष्ट्रिय प्राविधिकात चल्ने प्लान्ट, तौलमा
- सोहै आना द्रवक हुनुहोस

पद्धत्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यादै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो जर्रे पनि जस्ले सरिक्यो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भयर एकै पटक मर्न सकौ।

- अधियानवाणी

अभियान

सम्पादकीय

सरकारकै कारण कठिन परिस्थितिमा दर्शै

नेपालीहरूको महान चाड वडादौंसु रुह भएको छ । विश्वभरमा रहेका हिन्दू धर्मवलम्बीहरूले दशैलाई आफ्नो महान् चाड पर्वका रूपमा मनाउने गरेका छन् । यस पटकको दशै हिन्दू धर्मवलम्बीहरूको लागि मात्र नभएर अन्यलाई समेत कष्टकर हुने तिश्चित रहेको छ । नेपाल लगायत विश्वभरममै कोरोनाको संक्रमितहरूको संख्या केही मात्रामा घट्दै गएको भएपनि कोरोना पूर्ण रूपमा नियन्त्रणमा आउन सकेको छैन । कोभिड-१९ नियन्त्रणमा आउन नसकिरहेको बेला डुङ्गु फैलिएको छ । नेपालमा पनि दिनप्रतिदिन डुङ्गुको विरामीहरूको संख्यामा बढ्दि भईरहेको छ । परमादेशको सरकारले डुङ्गु नियन्त्रणका लागि ठोस कदम चालन सकेको छैन । सरकारको गैरजिमेवारीपनले गर्दा डुङ्गुको विरामीहरूले परिक्षणमा महगो शुल्क तिर्नुपरेको छ । सरकारी अस्पतालहरूमै एउटै शुल्क निर्धारण गर्न सरकार असफल सावित भएको छ ।

एकातिर नेपाली जनता कोरोना र डॅग्गुले थला परेका छन् भने अकॉतिर शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको पाँच दलीय सरकारले महांगी नियन्त्रण समेत गर्न सकेको छैन । सरकारकै कारण मूल्यबद्धि भएको छ । हिन्दू धर्मावलम्बीहरूका महान् चाडपर्व दशै, तिहार, छठ पर्व जस्ता पर्वहरूमा अधिक मात्रामा खपत हुने चीनी बजारमा हाहाकार भएको छ । सरकारले चाडपर्वलाई लक्षित गरी खोलेको सुपथ मूल्यका पसलहरूमा चीनी राखिएको छैन । वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले दशै, तिहार, छठ पर्वलाई मध्यनन्दन गरेर साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन र सरकारी पूर्ण स्वामित्वमा रहेको खाद्य व्यवस्था कम्पनीमार्फत चीनी विक्रि वितरण गर्न ५० हजार मेट्रिकटन चीनी ५० प्रतिशत छुट्टमा आयात गर्न अनुमति दिनुपर्ने भन्दै अर्थ मन्त्रालयमा पत्र पठाएको भएपनि अर्थ मन्त्रालयले अनुमति नदिएकै कारण पहिला रु ७५/८० मा पाइने चीनीको मूल्य अहिले १ सय ९० देखि १ सय २० रुपैया प्रतिकिलो पुऱ्याइएको छ । अर्थमन्त्री र अर्थ मन्त्रालयका उच्च तहका सरकारी कर्मचारीहरूको कालाव्यापारी र उद्योगीहरूसँग निकट सम्बन्ध रहेकाले उन्तीहरूलाई सहयोग पने गरी चीनी आयातको अनुमति नदिएको पछ भएको छ ।

केही कालाव्यापारी र उद्योगीहरूले नेपालमा उत्पादन भएको चीनी लुकाएर राखेका थिए । साल्ट ट्रेडिङले चीनी विक्रि वितरण गरून्जेल उनीहरूले चीनी विक्रि वितरण गरेन्न जब साल्ट ट्रेडिङसँग चीनी सकियो अनि उनीहरूले आफूहरूसँग भएको चीनी विक्रि वितरण गर्न थालेका छन् । साल्टले ७९ प्रतिकिलो रुपैयामा चीनी विक्रि वितरण गर्दै आएको थियो । साल्टले सहुलियत दरमा चीनी आयातको लागि अनुमति ६ महिना अगाडि नै उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयमार्फत मागेको थियो तर सरकारले आयातको अनुमति नै नदिएर बजारमा चीनीको हाहाकार बनाएको छ । चीनी आयातमा सरकारले ४० प्रतिशत भन्सार कर लगाएको हुनाले कुनैपनि उद्योगी र व्यापारीहरूले चीनी आयात गर्न सक्ने अवस्था नभएकाले गर्दा विगतका सरकारहरूले ५० प्रतिशत छुट अर्थात २० प्रतिशत भन्सार छुटमा चीनी आयात गर्न साल्टलाई दिने गरेको थियो । तर यसपटक परमादेशको देउवा सरकारले साल्टलाई चीनी आयात गर्न अनुमति नदिएर जनतालाई महागो मल्यमा चीनी खरिद गर्न बाध्य पारेको छ ।

वर्तमान देवता सरकार नै साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशनलाई ध्वस्त पार्ने रणनीतिमा लागेको छ । साल्टले जस्तोसुकै कठिन परिस्थितिमा पनि नेपाली जनतालाई आवश्यक पर्ने समानहरू विक्रि वितरण गर्दै आएको छ । भक्तम्पको बेला साल्टले सहज रुपमा नेपाली जनतालाई ग्यास उपलब्ध गराएको थियो भने, अन्य अत्यावश्यक सामानहरू समेत साल्टले विक्रि वितरण गर्दै आएको छ । साल्टले चीनी, चामल, दाल, मैदा, ग्याँस खाने तेल लगायत कागज समेत सहज रुपमा उपलब्ध गराउँदै आएको छ । २०२२ सालमा ३ पी अर्न्तर्गत गठन भएको साल्टलाई ध्वस्त पार्ने रणनीतिमा लागेका शाशीकान्त अग्रवालसहितका केही काला व्यापारीहरूसँगको मिलेमतोमा सरकारले साल्टले विक्रि वितरण गर्दै आएको आयोडिनयुक्त नुन समेत काला व्यापारीहरूलाई विक्रि वितरण गर्न खुल्ला गर्ने प्रयास गरेका थिए । साल्टले आयात गरी मुलुकभरमा नुनको विक्रि वितरण गर्दै आएको छ । त्यही नुनको व्यापार गर्न काला व्यापारीहरूलाई दिएको खण्डमा नुनको मल्य उपत्यकामै घटीमा ५० रुपैयां पर्दछ भने दुर्गम जिल्लाकूपा राजीवा ५५० रेति २०० सम्म पार्ने निषिन्त रहेको छ ।

जेल्लाहूरमा धट्टमा ८० प्र० दाख २०० सम्म पनि नाश्चत रहका छ। नेपाली जनताको सेवा सुविधामा भन्दा पार्टीगत स्वार्थ र व्यक्तिगत स्वार्थमा राजनीतिक दलका नेताहूँ लागेका हुनाले जनताले आवश्यक सेवा सुविधा पाउन सकेका छैनन् भने दशैं जस्तो महान् चाउपर्वमा समेत जनताले कुनै सुविधा पाउन सकेका छैनन्। यस्तो कठिन अवस्थामा पनि जनताले आफौनो महान् पर्व दशैं, तिहार छठ मनाउनुपर्ने भएको छ। यस्तो जटिल परिस्थितिमा हामी सम्पूर्ण हिन्दू धर्मावलम्बी र नेपाली जनतालाई धैर्यताका साथ दशैं, तिहार र छठ पर्व मनाउन कामना गर्दै २०७९ को दशैंको उपलक्ष्यमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्न चाहान्दैँ।

निर्वाचन गठबन्धनकारी दलका लागि जीवन मरणको सवाल

मसिर ४ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको निर्वाचनको तयारीका लागि साना तुला सबै दलहरूले तयारी सुरु गरेका छन् । पाँच दलीय गठबन्धनले गठबन्धन नै गरेर निर्वाचनमा जाने निर्णय गरेको भएपनि सिट भागवण्डामै उसलाई सक्स परेको छ भने गठबन्धनमा रहेका दलहस्त्येको नेपाली कांग्रेसलाई आफैने पार्टीलाई एक ढिक्का बनाएर निर्वाचनमा जान कठिनाई परेको छ । संघीय संसदको जम्मा १ सय ६५ सिटमध्येका सिटमा पाँच दलीय गठबन्धनमा सिट संख्या बाँडफाँड हुँदा कांग्रेसले बढीमा ८५ देखि ८८ सिट सम्म पाउन सक्छ । निर्वाचन नै भई नसकेको अवस्थामा कांग्रेसले करिब ७७/७८ सिटमा अहिले नै हार खाई सकेको छ । त्यसमा पनि कांग्रेसभित्र संस्थापनपक्ष र संस्थापनइतर पक्ष रहेकाले गर्दा संस्थापनपक्षले समानुपातिक तर्फको उम्मेदवारहरूको नामावली निर्वाचन आयोगमा बुझाउँदा एकलौटी गरेको आरोप संस्थापनइतर पक्षले लगाउँदै आएको छ । संस्थापनपक्षले प्रधानमन्त्री एवं नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाकी पत्ती आरजु राणा देउवा, गृहमन्त्री बालकृष्ण खाँणकी श्रीमती सहित केही व्यापारी, उद्योगपतिलगायत अन्य केही व्यक्तिहरूलाई उम्मेदवार बनाएकोले कांग्रेसभित्र असन्तुष्टि बढेको छ । कांग्रेसले प्रदेशसभाको समानुपातिक तर्फपनि संस्थापनपक्षकै बढी उम्मेदवार बनाएको हुनाले संस्थापनइतर पक्ष रुप्त बन्दै गएको छ ।

• देवेन्द्र चूडाल

devendrachudal@gmail.com

रहेका दलहरू भरिकएका छन् । पार्टी
भित्रको विवाद गठबन्धनतिर लक्षित हुन
थालेको हुनाले सत्ता सहयात्री दलका नेताहरू
समेत सशक्ति भएका छन् । काग्रेसको १४
औं महाधिवेशनमा सभापतिका उम्मेदवार
रहेका डा. शेखर कोइरालाले ४० प्रतिशत मत
पाएका र अहिले उनले त्यही ४० प्रतिशतको
हिस्सेदारी पार्टीमा खोजिरहेका भएपनि
सभापति देउवा उक्त हिस्सेदारी दिन तयार
देखिएका छैनन् त्यसको प्रत्यक्ष प्रमाण
हो । समानुपातिकतर्फका उम्मेदवारहरूको
उम्मेदवारी । पछिल्लो समयमा कोइराला
पक्षले प्रत्यक्ष र समानुपातिक दुवैमा ४०
प्रतिशतको हिस्सेदारी माग गरिरहेको छ
भने त्यो नभएको खण्डमा विद्रोह गर्ने
सम्मको चेतावनी सभापति देउवालाई
दिएको छ । संस्थापनहितर पक्षका
नेताहरूले गठबन्धनका नेताहरूलाई समेत
खबरदारी गर्दै उनीहरूले आफ्नो पार्टीमा
हस्तक्षेप नगर्न चेतावनी समेत दिन
थालेका छन् । पार्टीमा आन्तरिक सन्तुलन
विग्रिएको खण्डमा विद्रोह हुने र देशभरीमै
गठबन्धनका उम्मेदवारहरूलाई असहयोग
गर्दै तेजारी लाने दिँसाउन चाहन्न ।

गने चेतावनी समत दिव्ये आएका छन् ।
केही दिन पहिला शेखर, गगन समूहको
भेला र आन्तरिक छलफल पछि गठबन्धनको
बैठकमा नै खेलाबैला मच्चिएको थियो ।
सभापति देउवाले यस्तो भेला र छलफललाई
रणनीतिक रूपमा बुझेको भए त्यसले विद्रोह
हुन सक्छ । यदि कांग्रेसमा आन्तरिक
सन्तुलन भत्किएको खण्डमा गठबन्धनलाई
नै तुलो धक्का पुग्न सक्ने सम्भावना
रहेको छ । शेरबहादुर देउवा अहिलेको
गठबन्धनको बलमा मसिर ४ गतेको निर्वाचन
पछि पनि फेरी प्रधानमन्त्री बन्ने दाउमा
रहेका र उनले आफ्नो पार्टीका नेता र
केही कार्यकर्ताहरूलाई भन्दा गठबन्धनमा
रहेका दल माओआवादी केन्द्र र माधव
नेपाललाई विश्वास गरेर अधि बढेको आरोप
संस्थापनइतर पक्षले लगाउँदै आएको भएपनि
लातहाइमा पनि लाप्तै देखिएको छ ।

ज्यवहारमा पान त्यस्ता दाखेका छ ।
कांग्रेसभित्रको आन्तरिक द्वन्द्वले गर्दा
माओवादी केन्द्र, नेकपा एकीकृत समाजवादी
र जनता समाजवादी केन्द्र समेत पछिल्लो
समयमा कांग्रेसप्रति दुक्क हुन सकिरहेको
छैनन् भने सभापति देउवा भने आफ्नो
पार्टीका नेताहरू रामचन्द्र पौडेल, प्रकाशमान
सिंह, कृष्णप्रसाद सिटौला, विमलेन्द्र
निधिलाई साथमा लिएर संस्थानितर पक्षका
नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई पेल्दै जाने

रणनीतिमा लागेका छन् । सभापति देउवाले
आफैनै पार्टीका नेता तथा कार्यताहरूलाई
गठबन्धनमा जानुपर्ने बाध्यताका बारेमा
बुझाएर पार्टीसभित्रको विवाद समाधान खोज
नसकेको खण्डमा गठबन्धनकारी दलको
नराम्रो पराजय हुने प्रायः निश्चित जस्तै
रहेको छ ।

नेकपा एमालेसँग सिटको तालमेल गर्न सक्ने सम्भावना समेत देखिएको छ । काग्रेसका दोस्रो तहका केही नेताहरूले नेकपा एमालेका केही नेताहरूसँग भेटघाट समेत गरिसकेका र आफ्नो पार्टीभित्रको विवाद समाधान नभएको खण्डमा विद्रोह गरी सबै १ सय ६५ वटै निर्वाचन क्षेत्रमा बागी उम्मेदवार खडा गर्ने चेतावनी समेत दिएका छन् । संस्थापन इतर पक्षको भेलामा समेत त्यस विषयमा छलफल भएको र संस्थापन पक्षले ४० प्रतिशतको हाराहारीमा टिकट नदिएको खण्डमा तीन वटा विकल्प मध्येको एउटा विकल्पमा जान सक्ने रणनीति लिएको छ । तीन वटा विकल्पमध्येको पहिलो विकल्प हो ४० प्रतिशतको हाराहारीमा टिकट लिन पायास गर्ने, दोस्रो हो त्यो नदिएको खण्डमा आफ्नो पक्षबाट टिकट पाएकाहरूको टिकट फिर्ता गर्ने, द्वेष्ठो हो नेकपा एमालेसँग तालमेल गरी सबै निर्वाचन क्षेत्रमा उम्मेदवार खण्डा गर्ने । मुलुककै सबैबन्दा पुरानो पार्टी कांग्रेसभित्र विवाद उत्पन्न भएको यो नै पहिलो पटक होइन । गिरिजाप्रसाद कोइराला पार्टी सभापति भएकै बेला शेरबहादुर देउवाले पार्टी विभाजन गराएका थिए, त्यसबेला देउवाको एउटै माग थियो पार्टीभित्र ४० प्रतिशतको हाराहारीमा आफ्नो पक्षका नेता तथा कार्गीकर्ताहरूले लाभज्ञापान ढार्नार्न ।

तथा कार्यकर्ताहस्त्का व्यवस्थापन हुनुपर्न ।
अहिले शेखर कोइरालालाई सबैभन्दा
तुलो संकट परेको छ । कोइराला लगायत
गगन थापा सहितका केही नेताहस्त्का
टिकट पाएपनि संस्थापनझितर पक्ष बलियो
भएको निर्वाचन क्षेत्रमा सभापति देउवाले
गठबन्धनमा रहेका दलका उम्मेदवार
बनाउनुपर्न भन्दै कोइराला पक्षलाई टिकट
नदिएको भएपछि कोइरालालाई आफू पक्षीय
नेता तथा कार्यकर्ताहस्त्का संरक्षण गर्न
कठिनाई हुने प्रायः निश्चय जस्तै रहेको
छ । संस्थापनझितर पक्षका केही नेता तथा
कार्यकर्ताहस्त्का टिकट पाएपनि धेरैले टिकट
नपाउने अवस्था देखिएकोले संस्थापनझितर
पक्षले अधि सारेका ३ विकल्प मध्येको तेस्रो
विकल्पमा संस्थापनझितर पक्ष जाने सम्भावना
बढिरहेको छ ।

गठबन्धनमा रहेका दलहरूलाई सिट बाँडफाँड गर्न संघीय संसदको प्रत्यक्षतर्फ एक सिट मात्र रहेका जिल्लाहरूमा सकस देखिएको छ । एक सिटमात्र रहेका जिल्लाहरूमा एउटा दलको मात्र उम्मेदवार गठबन्धनबाट हुने भएपछि अन्य दलहरूका कार्यकर्ताहरूले गठबन्धनका उम्मेदवारलाई मतदान गर्न सक्ने सम्भावना न्यून रहेको छ । नेता, कार्यकर्ता र शुभचिन्तकहरूले उम्मेदवारलाई मत नहाली समानुपातिक तर्फमात्र मत हाल्न सक्ने भएकाले १ सिट मात्र भएका जिल्लाहरूमा गठबन्धनका उम्मेदवार पराजित हुन सक्ने सम्भावना देखिएको छ । उदाहरणका लागि धनकुटा जिल्लामा कांग्रेस, माओवादी र एकीकृत समाजवादी तीनवटै पार्टीको दाबी रहेको छ । कांग्रेसबाट सुनिल थापा निर्वाचन लड्ने पक्कापक्की रहेको छ भने नेकपा एकीकृत समाजवादीबाट रकम चैम्जोड उम्मेदवार बन्ने भएका छन् । कांग्रेसले धनकुटामा थापालाई उम्मेदवार बनाउने भएपछि माओवादी केन्द्रको जिल्ला संगठनका सबै पदाधिकारीहरूले पार्टीबाट संयक्त रूपमा राजिनामा दिएर स्वतन्त्रको हैसियतमा हेमराज भण्डारीले चुनाव लड्ने घोषणा गरिसकेका छन् । अब धनकुटामा माओवादी

कन्द्र शुन्य भएको छ ।
 अझ अरु जिल्लामा समेत त्यस्तै
 समस्या देखिएको र दलहरूले आफूले मन
 पराएको व्यक्तिलाई मतदान गर्न पाउने
 जनताको अधिकार समेत खोसेका हुनाले
 पार्टीगत स्वार्थभन्दा माथि उठेर गठबन्धन
 बाहेकका अन्य दलहरूलाई मतदान गर्न
 उपर्युक्त हुन सकछ । कतिपय जिल्लाहरूमा
 गठबन्धन दलभित्रै अर्को गठबन्धन गरेर
 निर्वाचनमा जान सक्ने सम्भावना समेत
 रहकाले गर्दा यस पटकको निर्वाचन
 गठबन्धनकारी दलहरूका लागि जीवन
 सराणको स्ताल भएको छ ।

हाम्रो अर्थतन्त्र समाजवादउभुख कि बिचौलियाउभुख ?

सुरक्षीर पौद्याल

समाजवादको हबिगत नेपालको सविधान २०७२ को प्रस्तावनामा 'सामन्ती, निरंकुश, केन्द्रीकृत' र एकात्मक राज्य व्यवस्थाले सिर्जना गरेका सबै प्रकारका विभेद र उत्तीर्णको अन्य गर्दै।

लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यतामा आधारित समाजवादप्रति प्रतिबद्ध रही समृद्ध राष्ट्र निर्माण गर्न यो सविधान जारी गरेका छौं लेखिएको छ। सविधान आएपछिका वर्षमा सविधानमा उल्लिखित प्रतिबद्धताको धज्जी उडाउने काम स्वयं दलहरूबाट नै भएको छ। कम्युनिस्टको बोलावाला भएको सविधानसभामा नारामा मात्रै बिपीको लोकतान्त्रिक समाजवाद सीमित थियो। तर, नीति र कार्यक्रममा भने नवउदारवादी देखिए नेपाली काग्रेससमेतको सहमति भएपछि सविधानमा समाजवाद शब्द राखिएको थियो। व्यवहारमा भने त्यसको छेकोच्छन् आजपर्यन्त कुनै दलले एकल वा संयुक्त सरकार चलाउँदा देखिएको छैन। बरु त्यसको उल्टो बाटोमा अर्थतन्त्र लागेको देखिएको छ।

पुँजीवादी अर्थतन्त्रमा समेत राज्यले जिम्मा लिने गरेको सार्वजनिक शिक्षा र स्वास्थ्यमा चरम बेशित हुँवासम्म पनि सरकार मौन छ। सुरु गतिमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धि हुँदा पनि धनी र गरिबबीचको आय असमानता निरन्तर बढेको छ। गाँउ र सहरबीचको आयअन्तर पनि भफ्नून फराकिलो हुँदै गएको छ। बेरोजगारीसँगै महँगी र बेशितिको चाड छ। जीविकाका लागि भारत धाउनुपर्ने अवस्था उस्तै छ। तल्लो तापकाका जनता उठाउने कार्यक्रम भनिए पनि तिनले काम गरेको देखिएको छैन। जातीय छुवाउत, उत्पीडन र अपहेलना उस्तै छ। सत्ता चलाएको यतिका वर्षमा जनताको थालमा भात छैन, थातवास छैन, औषधिमूलो छैन। समाजवाद, प्रजातन्त्र, लोकतन्त्र, जनताको शासन, आवधिक चुनाव, कानुनको शासन सबै आडम्बर देखिएका छन्।

गणतन्त्रको लाज : देश सधीय गणतन्त्रमा गएको भनिएको छ, तर सिंहदरबारमा बस्ने केन्द्रीय सरकारछेउ जिल्ला-जिल्लाबाट फिरादपत्र लिएर धर्ना बस्न आउने अवस्था आजपर्यन्त छ। कहिले विनी मिलका मालिकले वर्षावर्षदेखि उखुकिसानलाई तिर्नुपर्ने रकम नतिरेका कारणले त कहिले मिटरब्याजीको चक्रवृहमा परेर न्याय मान्य गरिब किसान काठमाडौं आइपुर्छन्। तर, बेखबरजस्ता प्रधानमन्त्री, मन्त्री, दूला नेताका गाडी गुड्छन्। लाच, गाडीभित्र विराजमानका लागि किसानको आँसुको कुनै मोल छैन। सर्वसाधारण, श्रमजीवी, किसानको काम उनीहरूको आदेश पालन गर्न, मिथिने, लुटिने, पिटिने र थिचिने मात्रै हो। प्रशासन र अदालतले पैसा फिर्ता गरेको प्रमाण माग्छ। निरीह निरक्षर सोफा किसानसँग ऋण तिरेको निस्सा प्रमाण छैन। त्यसबाहेक जिल्लाबाट जसका विरुद्ध उजुरी लिएर किसान आएका हुँच्छन्, उनेका दूला मालिक यतै सिंहदरबारमा बसिरहेका हुँच्छन्।

काठमाडौंको सरकार लाजगालले केही थान आशासनका पोको पुनरुरा भिराएर उनीहरूलाई घर फर्काउने त गर्छ, तर न्यायनिराकार उनीहरूले पाउने सम्भावना देखिएँदैन। काठमाडौंमा सधीय सरकार बस्त, घरदैलोको सिंहदरबार भनेको स्थानीय पालिका सरकार र प्रदेश सरकार त जिल्लातिरै बस्तून्। तिनले गरिब किसानका यस्ता पीरमर्का हेर्ने र न्याय दिलाउने काम गर्नुपर्ने हो, किन गर्दैनन्? यसबाहेक सधीय सरकारमातहतको जिल्ला प्रशासन कार्यालय छ। ती सबै गरिब जनताका लागि होइनन्, उनै

मिटरब्याजी सुदखोर र उखुकिसान लुट्ने विनी मिल मालिकको सुरक्षाका लागि हुन् भने देखिएका छन्। दूला दलहरूका भनाइलाई मात्रै सही मान्ने हो पनि यस मुलुकमा सबै दलका पार्टी कार्यकर्ताको संख्या जोड्दा पचासाँ लाख पुग्ने देखिएँछ। त्यसमा पनि वाम दल भन्नेहरूको बाहुल्यता रहेको छ। यस्ता दलका तहगत कमिटीहरू पालिकाको बडा तहसम्म पनि विस्तार भएका हुँच्छन्। गाउँका जालीफताहाबाट यसरी गरीब किसानहरू लुटिना ती के हेरेर बन्ने गर्दैन्? कतै यस्ता मिटरब्याजी सुदखोर नै दलका नेता-कार्यकर्ताहरू बनेका त छैनन्? अर्थात्, उनीहरूको संरक्षणमा यी काम त भएका छैनन्? राज्य र दल स्वयंको अध्ययनको विषय हुनुपर्छ।

हुक्की सामन्तवाद : लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यतामा आधारित समाजवादप्रति प्रतिबद्ध रही समृद्ध राष्ट्र निर्माण गर्ने पनि त्यो हातीको देखाउने दाँत भएको छ। समाजवादको त कुरे छोडौं, मूल्य प्रणालीको आधारमा उपादानका साधनको बाँडफाँट र प्रतिस्पर्धात्मक विधिबाट योग्यतम् र क्षमतावान् व्यक्तिको उपयुक्त स्थानमा चयन, श्रमको सम्मानको परिकल्पना गर्न उँजीवादी बाटोमा पनि देश लागेन। सार्वभौम जनताको नाममा दलका नेतामा शक्ति केन्द्रीकृत हुने र त्यसैनुसार निर्णय हुने परिपाटी बस्दा दलभित्रको लोकतन्त्र हरायो र हुक्की सामन्तवाद फर्कियो। दलहरूका व्यवहार, सरकारको शासन शैली र आर्थिक स्वरूपलाई विश्लेषण गर्दा लोकतान्त्रिकभन्दा पनि मुलुक सामन्ती बाटोमा लागेको देखिए।

शासनसत्तामा बिचौलियाको पकड बलियो देखिनु र सत्ताशक्तिको आडमा कुत असुल्ने परिपाटी बस्नुले पनि यस कुराको पुष्टि गर्छ। अर्थस्त्रको भाषामा बिचौलिया (रेन्ट सिकर) लाई उत्पादन प्रक्रियामा भाग नलिएर नै कुत कुम्ल्याउने वर्ग मानिन्छ। पुरानो नेपालमा जग्गाजमिन नै आर्थिक उपायनको प्रमुख उत्पादन साधन थियो। गाउँ-देहातका मुखिया-जिम्चाल, भूमिपति र जमिन्दारहरूको अधीनमा जग्गाजमिन थिए, तर उनीहरू कृषि उत्पादन प्रक्रियामा सामेल हुँदैन थिए। खेतीपाटी गर्ने काम किसानको हुँथ्यो र जमिनको कुल उज्जनीको प्रायजसो आधा हिस्सा पाउँथ्ये। भूमिपतिलाई सामन्त भनिन्थ्यो, उसले कुत असुल्यो। सामन्तलाई पनि कजाउने राजा थिए, राजालाई महासामन्त भनिन्थ्यो। राजा नै राज्य भएको त्यस समयमा गाँउका सामन्तहरूले महासामन्तका लागि जनताबाट करको रूपमा नगद-जिन्सी असुल्ने र राजालाई बुझाउने गर्थ। यस्तो कर राज्यले तोकेभन्दा बढी उठाएर आफैले राख्यथे। यसरी ऊवाले कृषिउपजको दूलो हिस्सा कुत वा लगानको रूपमा हत्याउने बसिखाने जमिन्दारहरू धनी हुँथ्ये। रातदिन काम गर्ने किसानहरू अत्यन्त गरिबीमा बाँच्ये। सामान्य वर्षमा पनि उनीहरूलाई वर्षदिन खानसमेत पुरानूपर्यो र ऋणसापट लिनुपर्यो भने सुख्खा, अतिवृष्टि आदि प्राकृतिक विपरितो समयमा भोकमरीले ज्यान लिने गर्थ्यो।

अर्कोतिर, सामन्तलाई किसानहरूले विनाज्यालाको श्रम मार्गदा दिनुपर्यो। खेतीपाटी, विहावारी, क्रियाकर्म आदिमा खर्च धान पनि किसानले यिनै सामन्तबाट ऋणसापट लिनुपर्यो। उज्जनीबाट प्राप्त गरेको आधा अन्मागमध्ये धरै दलहरूको बाहुल्यता र फर्काउने त गर्छ, तर न्यायनिराकार उनीहरूले पाउने सम्भावना देखिएँदैन। काठमाडौंमा सधीय सरकार भनेको स्थानीय पालिका सरकार र प्रदेश सरकार त जिल्लातिरै बस्तून्। तिनले गरिब किसानका यस्ता पीरमर्का हेर्ने र न्याय दिलाउने काम गर्नुपर्ने हो, किन गर्दैनन्? यसबाहेक सधीय सरकारमातहतको जिल्ला प्रशासन कार्यालय छ। ती सबै गरिब जनताका लागि होइनन्, उनै

विकासको जगसम पनि बस्न सकेको थिएन। राज्य र जनता दुब्लाउने बिचौलिया मोटाउने आजको स्थिति त्योभन्दा धेरै हदसम्म फरक देखिएँदैन।

बिचौलिया जिन्दावाद : आज देशमा आर्थिक उत्पादन र आयका नयाँ-नयाँ क्षेत्र र आयाम थपिएका छन्। ती सबैमा बसिखाने वर्ग बिचौलियाको दबदबा छ। निजामती कर्मचारी, प्रहरी र सेनाको सरुवा, बुद्धा, कार्यालय प्रमुखको गर्दैन्? पदोन्नति, न्याय निसाफ, बन्द व्यापार, ठेकापट्टा, उद्योग व्यवसाय, राजनीतिक नियुक्ति आदि सबैको मोल

अड्डा अदालतमा सर्वसाधारणको सानोभन्दा सानो काम पनि बन्दैन। हिजोका जमिनदारलाई राज्यसत्ताको आड थियो, आज पनि बिचौलियालाई दलका नेता र राज्य संयन्त्रको बिलियो अडेस छ। यिनै बिचौलियाले नै नेताहरूको कालो धनलाई सेता पार्ने र नेताहरूको छोराछोरीलाई अमेरिकाजस्ता विकसित देशहरूमा व्यापारीको पैसामा अध्ययन गर्न चौजोपाँजो मिलाइदिन्छन्। जिल्लादेखि सर्वोच्चसम्मका न्यायाधीशहरूको नियुक्ति तथा पदोन्नतिका रोचक र घोचक कथाहरूमा तिनै बिचौलियाका

● ● ●

पुँजीवादी अर्थतन्त्रमा समेत राज्यले जिम्मा लिने गरेको सार्वजनिक शिक्षा र स्वास्थ्यमा चरम बेथिति हुँदासम्म पनि सरकार मौन छ। सुरु गतिमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धि हुँदा पनि धनी र गरिबबीचको आय असमानता निरन्तर पद तर बढेको छ। गाउँ र सहरबीचको आय असमानता निरन्तर पद तर बढेको छ। गाउँ र सहरबीचको आय अन्तर पनि भफ्नून् फराकिलो हुँदै गएको छ। बेरोजगारीसँगै महँगी र बेथितिको चाड छ।

● ● ●

बढाबढमा खरिद-बिक्री हुनु अब अनाठो रहेन। एक हातमा नोटका बिटो, अर्को हातमा नियुक्ति र पदोन्नतिको रीत चलेको छ। सबैमा दाम चढाउनुपर्ने राणाकालीन प्रथा फर्किएको छ। कर्मचारीमा हाजिरी गरेबापत तलब र कामको लागि सेवाग्राहीबाट नजाराना चलिआएको चलन बनेको छ।

यतिसम्म कि दाम छैन त सरकारी

बिगबिगीका कथा बाहिरिएका छन्। मुद्दाको हारजितको फैसला लेनदेनमा हुने र बेच्न सपिडको किस्साले अदालतको नाकमा कालो पोतिएको छ। आफ्नो दलको कार्यकर्तालाई प्रधानन्यायाधीशको रोलक्रममा पार्न गरिएका प्रपञ्चले दलका नेता

ह्यामियो व्याय परिषद् जाग्यो सुधारको आशा

यम विरही

विकृति, विसंगति र दण्डहीनता उत्कर्षमा पुरोको भन्दे विगतदेखि नै न्यायपालिकाले आलोचना खाए आएको छ। न्यायमा विचलन देखिए कडा कारबाही गर्नुपर्नेमा उन्मुक्ति मिल्दा आलोचना हुनु स्वाभाविक हो। बाह्य दबाव र प्रभावको क्रीडास्थल बनेको भनेर न्यायपालिकाप्रति औला ठडिए पनि विगतमा न्यायिक नेतुवयको कानमा बतास लागेन। हुन पनि मित्री-बहारी अनेक दारपेचका कारण न्यायपालिकाको स्वतन्त्र अस्तित्व संकटको डिलैम पुराउने क्रियाकलाप यसबीचमा भए।

न्यायपरिषदभित्र मनमौजी प्रवृत्ति र राजनीति हावी हुँदा सिंगो न्याय क्षेत्र आधारित बन्न पुरोको दुःख यथार्थ हामा सामु छ। न्यायिक अनुशासन कायम राख्न परिषद् असफल हुँदा जनमानसमा निराशासँगै आक्रोश पैदा हुनु स्वाभाविक हो। न्यायपालिकामा खराब पात्रको प्रेशनका कारण दलाल र बिचौलियाको रजगज बढेको भन्न हिचकिचाउनुपर्दैन। उन्यायिक निष्ठा गिरेपछि बिचौलियाको रजाइ हुनु नौलो कुरा होइन। न्यायाधीशिकारूद्ध न्यायपरिषद्वा दर्ता भएका खराब आचरण, कार्यक्षमता अभाव, कानुनको तोडमोड, निजर उल्लंघन, अनियमितातजस्ता थ्रैप्रे उजुरीमा कुनै दण्डसाजाय हुन सकेन। खराब न्यायाधीशिलाई कारबाहीको दायरामा त्याउन नसक्नुमा न्यायपरिषदको निक्षियत कारक रहेको भन्नै अनेक प्रश्न पनि नउठेका होइनन्। न्यायाधीशको कर्म र मर्मबाट च्यूत भएका व्यक्तिको अदालत प्रवेशले दलाल र बिचौलिया मात्र मोटाएको विगत ओँचै सामुन्ने छ। यस्तो पात्र र प्रवृत्ति न्यायका मर्मज हुने सम्बावना नै थिएन र अन्त्यमा बिचौलियाका सेवक बन्न पुगे। छानबिन र कारबाहीको विषयलाई सिरानी हालेर सुन्ने दुर्घष्म गरियो।

राजनीतिक...

देखिन्दैन। दलहस्का आ आफ्ना नीति, सिद्धान्त र विचार अलग अलग हुन्छन् तर सत्ताको लागि उनीहरू आफ्नो दलको विचारलाई त्यागेर जस्तोसुको गठबन्धन समेत गर्न पछि परेका छैनन्। पाँच दलीय गठबन्धनमा रहेका दलहस्का विचार सिद्धान्त फरक फरक रहेका रहेका भएपनि उनीहरूले सत्ता प्राप्तिको लागि आफ्नो विचार र सिद्धान्तलाई तिलाज्जली दिएर गठबन्धन गरी सत्तामै रहिरहने रणनीति उद्देश लिएका छन्। पाँच दलीय गठबन्धनको चुनावमा तालमेल तर विचारमा बेमेल रहेको छ। राजनीतिक भनेको के सत्तामा पुग्नुमात्र हो त भन्ने प्रश्न अहिले उठेको छ। विश्वका केही मान्छेहरू सत्तामा नपुरोका भएपनि उनीहरू

खराब न्यायाधीश र बिचौलियको मिलिभगतमा न्याय मारेर एकअर्कालाई पोसेका घटनाहरूले नाक थुन्पर्ने अवस्था पनि आयो।

न्यायपालिकाको थिति विग्रिएको वित्त बित्रिहेका बेला पछिलो समयमा न्यायालयमा केही सुधारका संकेतहरू देखिन थालेका छन्। न्यायपरिषद् यतिबेला अलिकित व्युङ्खने प्रयत्न गरेको आभास मिलेको छ। न्यायपरिषद् बाट भर्खरै सर्वोच्च अदालतको न्यायाधीशमा सिफारिसमा परेका पात्रहस्को अनुहारले केही आशाको सञ्चार प्रवाह गरेको छ। सर्वोच्चको न्यायाधीशमा सिफारिस उच्च अदालतका मुख्य न्यायाधीश नीता गोतम दीक्षित, विनोद शर्मा र नेपाल ल क्याम्पसका प्रमुख डिएन पराजुली आजका मितिसम्म निर्विवाद र निष्ठामा उभिएका व्यक्ति हुन। उनीहरूको नैतिक आचरण र मर्यादामा अहिलेसम्म कसैले औला ठड्याउन सकेको छैन। अदालतमा न्यायाधीशका नाममा राजनीतिक कार्यकर्ताको बिगबिरी भएको भन्नै आलोचना भित्रिहेको अवस्थामा सर्वोच्चका लागि भएको यो सिफारिसले न्यायपालिकामा सकारात्मक सन्देश दिएको छ। युनस्टरलाई नियुक्ति र सल्ला ठीक ढंगले भएको, नियुक्तिमा भागबन्डा नखोजेको, कार्यपालिका यो राजनीतिक दलको हस्तक्षेप भएको, बेथितिविरुद्ध कारबाहीको डन्डा चलाएको, आफन्त-आसेपासे भन्दा योग्य र सक्षमताले योको पाएको हेर्व न्यायप्रयोगी जनसुम्पदाय व्यग्र प्रतीक्षारत छ। यति देखिंदा साथ गिरेको जनविश्वास अंकुराउन बेर लाईदैन।

न्यायपालिकालाई विवादबाट बाहिर निकालन र संस्थागत रूपमै सुधार गर्न पहिले जिम्मेवारी न्यायपरिषदको छ। परिषदबाट सकारात्मक कदम उठिसकेपछि सहयोगी हातहरू थपिए जानेछन्। न्याय हुनेखाने शक्तिशालीको पकडमा गएको आपेक्षाट न्यायपालिकालाई बाहिर निकाल्युपर्ने चुनौती परिषदसमक्ष छ।

आदर्श व्यक्तिका रूपमा सम्मानित भएका छन्। नेपालमै पनि गणेशमान सिंह सत्तामा पुगेनन् तर उनी आदर्श पुरुषमा गनिएका छन्।

एउटै व्यक्ति नमरुन्जेल सत्तामा रहिरहने प्रावधानले गर्दा युवापुस्ता राजनीतिमा आउन सकिरहेको छैन। शेरबहादुर देउवा पाँचौ पटक प्रधानमन्त्री भईसकेका भएपनि मसिर ४ गतेको निर्वाचनपछि फेरी प्रधानमन्त्री बन्ने दाउमा सक्रिय भएका छन्। उनले आफ्नी श्रीमती आरजु राणालाई खस-आर्यको कोटामा समानुपातिक तरफ १ नवरमा राखेका छन् भने ग्रुमन्त्री बालकृष्ण खाँगले समेत आफ्नी श्रीमती मन्त्रु खाँगलाई आरजु पछाडि २ नम्वरमा राखेका छन्। के लोकतन्त्रको परिभाषा यिहे हो त? देउवा र खाँण आफ्ने पार्टीभित्र आलेखित भएपनि सत्तामा नै रहिरहनका लागि विचार र सिद्धान्त

नमिले दलहस्सँग सहकार्य गरी आफैन पार्टीको नेता तथा कार्कर्ताहरूलाई त्याग गर्न अर्ति उपदेश दिइरहेका छन्। काग्रेसका नेता तथा कार्यकर्ताहरूले देउवाका परिवार र खाँणका परिवालाई सत्तामा पुऱ्याईदिन त्याग गर्न पर्न हो त? त्यस्तो त्याग देउवा र खाँणले देखाएर उनीहरू किन आदर्श व्यक्ति बन्न चाहेनन् त अहिले जटिल प्रश्न भनेको यहि हो।

देउवाले आफैन पार्टीका नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई भन्दा सत्ता गठबन्धनका नेताहरूलाई बढी विश्वास गर्नुको एउटै कारण हो पाँच दलीय गठबन्धनकै बलमा फेरी प्रधानमन्त्री बन्ने चाहान। देउवा नेतृत्वको सरकारका काम कारबाही जनताले देखिसकेका हुनाले अब जनताले नै आमूल परिवर्तनका लागि सत्तामा नै रहिरहनका लागि विचार र सिद्धान्त

खेलकुद

अञ्जनको ह्याटिकमा नेपालको सानदार जित

अञ्जन विष्टको पहिलो अन्तर्राष्ट्रिक ह्याटिक मद्दतमा नेपालले मंगलबार अन्तर्राष्ट्रिय मैत्रीपूर्ण खेलमा बंगलादेशलाई ३-१ अन्तरले पराजित गरेको छ। दशरथ रंगशालामा भएको फिकाबाट मान्यता प्राप्त एक मात्र मैत्रीपूर्ण खेलमा अञ्जनले २० मिनेटको अन्तरमा ह्याटिक गोल गरेका थिए। राष्ट्रिय टोलीका लागि उनको यो पहिलो ह्याटिक हो। अञ्जनको यो ५०औं अन्तर्राष्ट्रिय खेल हो। उनले मध्यान्तराले हतोत्साहित हुनेछन्। फैसला गर्दा न्यायाधीशले सबैको चित्त बुझाउन सकैनन् तर सामान्य दृष्टिमा हेर्दा पनि न्यायमा विचारले भएनमएको खुट्याउन सकिने विषय हो। दलाल र बिचौलियाको पनि हावाकावा हुनेछ। परिषदबाट कामकारबाहीले प्रष्टालाई प्रश्न नदिएको, न्यायाधीश नियुक्ति र सल्ला ठीक ढंगले भएको, योसिराईले नियुक्ति र सल्ला ठीक ढंगले भएको, बेथितिविरुद्ध कारबाहीको डन्डा चलाएको, आफन्त-आसेपासे भन्दा योग्य र सक्षमताले योको पाएको हेर्व न्यायप्रयोगी जनसुम्पदाय व्यग्र प्रतीक्षारत छ। यति देखिंदा साथ गिरेको जनविश्वास अंकुराउन बेर लाईदैन।

अञ्जनले नेपाललाई १० को अग्रता दिलाउँदा विमल घर्तीमगरले दायाँ साइडबाट प्रहार गरेको फ्रिकिकमा हेडिड गोल गरेका थिए। खेलको २७औं मिनेटमा अञ्जनले बंगलादेशी गोलरक्षक अनिसुर रहमानबाट रिबाउन्ड भएको बललाई गोलको दिशा दिए। खेलको ३८औं मिनेटमा अञ्जनले ह्याटिक टोलीमा फर्किएका हुन्। तत्कालीन मुख्य प्रशिक्षक अब्दुल्लाह अलमुताइरीले १० मिनियर खेलाडीलाई टोलीबाट बाहिर राखेका थिए त्यही १० खेलाडीमा अञ्जन पनि थिए। कार्यवाहक प्रशिक्षक प्रदीप हुमागाईले अलमुताइरीले १० मिनियर खेलाडीलाई बंगलादेशविरुद्ध पुनरागमन गरारा स्ट्राइकर अञ्जनले आफ्नो पुनरागमनलाई सानदार बनाए। उनले खेलको ८८५ मिनेटमा पहिलो गोल गरे।

सन्दीपविरुद्ध 'डिफ्युजन नोटिस' जारी

बालिका बलत्कार अभियोग लागेका क्रिकेटर सन्दीप लामिछानेविरुद्ध प्रहरीले 'डिफ्युजन' नोटिस जारी गरेको छ। नेपाल प्रहरीले दुई दिनांशि उनीविरुद्ध 'डिफ्युजन' नोटिस जारी भएको पत्र प्रहरीले इन्टरपोलमा पठाइसकेको छ। इन्टरपोलले नेपाल प्रहरीबाट प्राप्त पत्र आफ्नो 'सर्भरमार्फत सदस्य मुलुकका प्रहरीलाई पठाउनेछ। पत्रपछि उनी टोलीमा फर्किएका हुनेछन्।

नेपाल प्रहरीका केन्द्रीय प्रवक्ता डिआइजी टेकप्रसाद राईले सन्दीपविरुद्ध 'डिफ्युजन' नोटिस जारी भएको बताए। 'सन्दीपविरुद्ध दुई दिनांशि नै 'डिफ्युजन' नोटिस जारी भएको छ। पत्र इन्टरपोलमा पठाइसकेको छ। अब उनको खोजी इन्टरपोलमार्फत हुनेछ। त्यसका लागि आवश्यक तयारी सबै पूरा भएका छन्। उनले भने। सन्दीपविरुद्ध गत २१ बदौमा ७९ वर्षीय बालिकाले जबर्जस्ती कर्णीको उजुरी प्रहरी वृत्त गौशालामा दर्ता गरेकी थिए। त्यसबेला सन्दीप क्यारेबिन प्रियर लिंग खेल द्रिनिडाड एन्ड टोबागोमा गएका थिए। गत ६ बदौमा केन्यामा भएको एकदिवायीय र टी-२० सिरिजमा सहभागी भएपनि उनी टोबागो गएका थिए। अभियोग लागेको सूचनापछि उनलाई नेपाल क्रिकेट संघले राष्ट्रिय क्रिकेट टोलीको कप्तानबाट हटाएको थिए। लगैतै क्यारेबिन्यन प्रियर लिंग खेलबाट उनी विजेत

● आइएफसीको ग्रिन ट्रेड फाइनान्स ग्लोबल आइएमई बैंकलाई

क्लाइमेट स्मार्ट ट्रेड फाइनान्स सुविधा लिने विश्वकै पहिलो बैंक ग्लोबल आइएमई। विश्व बैंक सम्हूको सदस्य आइएफसीले ग्रिन ट्रेड फाइनान्स ग्लोबल आइएमई बैंकमा क्लाइमेट स्मार्ट ट्रेड फाइनान्स लाइन सुविधा विस्तार गरेको छ। यो आइएफसीको विश्वमै पहिलो ग्रिन ट्रेड फाइनान्स लाइन हो। बुधबार आयोजित एक कार्यक्रममा ग्लोबल आइएमई बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत रत्नराज बजारार्थ र आइएफसीका दक्षिण एसिया क्षेत्रीय प्रबन्धक जुन योड पार्कले सम्झौतपत्रमा हस्ताक्षर गरेका हुन्। कार्यक्रममा रहेको 'हरित' कम्पोनेन्ट जलवायुअनुकूल व्यापार-व्यवसायका लागि बलियो आधार हो। यसले जलवायु परिवर्तनको असरलाई समेत सम्बोधन गर्न उल्लेख छ। यसले बैंक र यसका ग्राहकको ट्रैड फाइनान्समा पहुँच सुधार गर्न अपेक्षा गरिएको छ। कार्यक्रममा ग्लोबल आइएमई बैंकका अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढाकालाले यो कार्यक्रम नेपालमा जलवायुअनुकूल व्यवसाय विस्तारका लागि सहयोगी बन्ने बताए। उनले ग्लोबल आइएमई बैंकलाई विश्वमै पहिलोपटक जलवायुअनुकूल व्यापार-व्यवसायका लागि लागानी सुविधा प्रदान गरेकोमा आइएफसीलाई धन्यवादसमेत व्यक्त गरे।

'यो आइएफसीको जिटिएफपी लाइनले ग्लोबल आइएमई बैंकलाई अभ राम्रो क्षमताका साथ थप अन्तर्राष्ट्रिय बैंकसँग सञ्चन्ध विस्तार गर्न सहयोग गर्नेछ र बैंकलाई आफ्ना विभिन्न भौगोलिक क्षेत्रमा रहेका ग्राहकका लागि थप कारोबार गर्न मद्दत गर्नेछ; ग्लोबल आइएमई बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत रत्नराज बजारार्थ भने, 'वास्तवमा, यो हाम्रो रणनीतिक एजेन्डामा फिट हुन्छ, किनकि यसमा जलवायुको विषय समावेश छ।'

त्यस्रै, नेपालका लागि आइएफसीका आवासीय प्रतिनिधिले भने बाबाकार एस फायले जिटिएफपीको सहयोगले बैंकको कर्जा माग र आपूर्तिको खाडललाई सम्बोधन गर्न मद्दत पुग्ने बताए। उनले भने, 'यो कार्यक्रमले नेपालको विनीय अभावलाई सम्बोधन गर्नुका साथै ऊर्जा मितिव्यापी प्रविधि, सञ्चालनको दिगोपन र कार्बन उत्सर्जनलाई कटौती गरेके जलवायु परिवर्तनको असर कम गर्नमा केन्द्रित रहेको छ।' ग्लोबल आइएमई बैंक र आइएफसीबीच यो दोस्रो साफेदारी हो। सन् २०१९ मा आइएफसीले बैंकलाई साना तथा मफैला व्यवसायमा लगानी गर्नका लागि २० मिलियन अमेरिकी डलर लगानी गरेको थिए।

● हिमाल-दोलखा हाइड्रोपावरको बित्री प्रबन्धकमा लक्ष्मी क्यापिटल

हिमाल-दोलखा हाइड्रोपावर कम्पनीले हकप्रद सेयरका लागि निष्कासन तथा बित्री प्रबन्धकमा लक्ष्मी क्यापिटल मार्केटलाई नियुक्त गरेको छ। यसबाटे हाइड्रोपावर कम्पनी र क्यापिटलबीच सम्झौता सम्पन्न भएको हो। सम्झौतापत्रमा हाइड्रोपावरकी अध्यक्ष रञ्जना दाहाल र क्यापिटलका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत राजीव सापोटाले हस्ताक्षर गरेका हुन्। हिमाल-दोलखा हाइड्रोपावर कम्पनीको हालको पुँजी एक अर्ब ६० करोडको प्रतिसेवर अकित १०० रुपैयाँका दरले एक कित्ता सेयरको ०.७५ प्रतिशतको अनुपातमा एक करोड २० लाख कित्ता हकप्रद सेयर निष्कासन गर्न भएको हो।

कम्पनीले इलामको इलाम नगरपालिका-९ र १० मा ४५ मेगावाटको माइखोला साना जलविद्युत आयोजना र माई नगरपालिका-९ स्थित आठ मेगावाटको माई साना क्यासेकेड जलविद्युत आयोजना सञ्चालन गरेको जनाएको छ।

● ह्वावे र आसियान फाउन्डेसनद्वारा एसिया प्यासिफिक डिजिटल ट्र्यालेन्ट समिट आयोजना

ह्वावे र आसियान फाउन्डेसनले एसिया-प्यासिफिक क्षेत्रमा भविष्यका लागि तयार आइसिटी प्रतिभा पुलको निर्माणबाटे छलफल गर्न सरकार, शिक्षाविद् र उद्योगका प्रतिनिधिहरूलाई एक ठाउँमा ल्याएको छ। प्रतिभाको उत्पादन गर्न विषयमा केन्द्रित डिजिटलको शक्तिलाई बाहिर निकाल्ने विषयमा केन्द्रित शिक्षर सम्झौलन ह्वावेको वार्षिक फ्लागिसिप कार्यक्रम ह्वावे करेकटको समयमा आयोजना

गरिएको हो। उक्त अवसरमा सामाजिक-सांस्कृतिक समुदायका लागि आसियानका उपमहासचिव, एककफाब फान्थावोडले भने, 'हामीले यस क्षेत्रमा कसरी इनोभेटिम आइसिटी प्रतिभाहरू उत्पादन गर्न सक्छै, तिनीहरूको वर्तमान स्थिति पहिचान गर्न, डिजिटल प्रतिकूलता र असमानताहरू सम्बोधन गर्न र अगाडिको कदम निर्धारण गर्नका लागि छलफललाई बढावा दिन र प्रयासहरू समन्वय गर्न यो शिखर सम्झौलन आवश्यक छ।'

आसियान फाउन्डेसनका कार्यकारी निर्देशक डा. याड मी इडले भने, 'शिख र सम्झौलनको माध्यमबाट हामीले यस क्षेत्रका प्रमुख सरोकारवालाहरूलाई सहमति अभिवृद्धि गर्न, कठिनाहरू समाधान गर्न, डिजिटल र्यापहरू समाधान गर्न, इनोभेटिम प्रतिभाको विकास गर्न र क्षेत्रको डिजिटल रूपान्तरण बढाउन पर्याप्त कदम चाल्नै छैँ।'

ह्वावेका पालिक अफेयर्स एन्ड कम्प्युनिकेसन्सका अध्यक्ष जेफ वाडले प्रतिभा विकासका लागि कम्पनीको आफ्ने लक्ष्यहरूबाटे व्याख्या गरे। डिजिटल रूपान्तरणलाई अगाडि बढाउन मानिसलाई कनेक्ट गर्नु र प्रतिभाको अर्को पुस्ता निर्माण गर्नु पहिलेभन्दा धेरै महत्वपूर्ण छ। २० वर्षमन्दा बढीदेखि हामीले एसिया प्यासिफिकका साफेदाराहरूसँग कनेक्टिमिटी नभएकाहरूलाई इन्टरनेट पहुँच प्रदान गर्न नजिकबाट काम गरेका छैँ। यसैबीच, हामी सन् २०२६ सम्म यस क्षेत्रमा पाँच लाख आइसिटी प्रतिभाहरूलाई तालिम दिने हाम्रो लक्ष्य पूरा गर्न बाटोमा छैँ।'

कार्यक्रममा यस क्षेत्रका सरकारी प्रतिनिधिहरूले प्रतिभा उत्पादनमा आफ्नो हालको पहलहरूको अपडेटहरू सेयर गरेका थिए। थाइल्यान्डको शिक्षा मन्त्रालयका महानिरीक्षक डा. फिचेट फोकाकडीले भने, 'थाइल्यान्डमा सबैका लागि सिकाइ अवसरहरू उपलब्ध छन् भनी सुनिश्चित गर्न डिजिटल लर्निङ टेलिमिजनजस्ता डिरेन्स लर्निङ लेटरफर्म र सोतहरू विकास भइरहेका छन्। शिक्षाको भविष्य हाम्रो राष्ट्रको शिक्षालाई थप समावेशी, समातामूलक र उच्च गुणस्तरीय बनाउन थप एकताबद्द र इनोभेटिम हुनेमा निर्भर हुनेछ।'

कम्बोडियाका राज्यसचिव, हुलाक र दूरसञ्चार मन्त्रालयका सोक पुथियुथले थपे, 'कम्बोडियाले हाम्रा विद्यालय पाठ्यक्रमहरूको डिजिटल विषयहरू समावेश गर्न, अनलाइन एलेटफर्महरू प्रयोग गर्न र विद्यार्थीका लागि नयाँ सामुदायिक प्राविधिक केन्द्रहरू स्थापना गर्न थालेको छ। हामीले पहिले नै वर्कफोर्समा रहेकाहरूलाई डिजिटल तालिम प्रदान गर्न व्यावसायिक तालिम विद्यालयहरूसँग काम पनि बढाउँदै छैँ।'

● कामना विकास बैंकको चाडपर्व अफर दैनिक एक लाख जित्ने मौका

कामना सेवा विकास बैंकले चाडपर्व अफर ल्याएको छ। बैंकले आफ्नो फोनपे क्युआर ग्राहकलाई लक्षित गरी चाडपर्वमा डिजिटल भुक्तानीमार्फत अर्को रमाइलो र भुक्तानी सहज गर्ने उद्देश्यले अफर ल्याएको जनाएको छ। यो जित्नानुसार बैंकले यही असोज ९ गतेदेखि लागू हुने गरी डिजिटल भुक्तानीमार्फत आकर्षक छुट प्रदान गर्ने भएको हो। यस चाडपर्व लाइफ इंजी बनाउँ, नगद छाडँ, फोनपे गर्नै भन्ने नाराअन्तर्गत क्युआर प्रयोग गरी भुक्तानी गर्दा ग्राहकले भुक्तानी रकमको १० वा सय रुपैयाँसम्म छुट पाइनेछन्। साथै, फोनपे बाट क्युआर, आइबिएफटी तथा अनलाइन प्रविष्ट गर्दा ग्राहकले हरेक दिन एक लाखसम्म जित्न सक्ने बैंकले जनाएको छ। त्यस्रै, डिजिटल माध्यमबाट भुक्तानी लिँदा व्यवसायीले हरेक दिन स्मार्ट फोन पनि जित्न सक्ने बताइएको छ।

● टिभिएसको 'कायापलट' योजना : नकिन्दै एक लाख र किनेपछि १० लाख जित्ने ग्राहक

जगदर्था मोटरसे चाडपर्वलाई लक्षित गरी 'कायापलट' योजना सार्वजनिक गरेको छ। 'कायापलट' योजना अन्तर्गत ग्राहकले टिभिएसको मोटरसाइकल र स्कुटर खरिद गर्दा पाँचपटकसम्म आकर्षक उपहार प्राप्त गर्न सक्ने कम्पनीले जनाएको छ। यो जित्नाना निकन्दै एक लाख र किनेपछि १० लाखसम्म जित्न सक्ने बैंकले जित्ने ग्राहकलाई यसिया विषयमा ल्याएको छ। त्यस्रै, डिजिटल शिखर सम्झौलन ह्वावेको वार्षिक फ्लागिसिप कार्यक्रम ह्वावे करेकटको समयमा आयोजना

विजेतालाई बम्पर उपहार ५० लाख रुपैयाँ नगद पुररकार दिइने कम्पनीले जनाएको छ। यो योजनामा 'बबाल फाइनान्स अफर' पनि समावेश छ। जसअन्तर्गत २० प्रतिशत डाउनप्रेमेन्ट वा चार हजार दुई सय मासिक इएनआइमा ग्राहकले बाइक तथा स्कुटर किन्न सक्नेछन्। यो योजना देशभर सीमित अवधिका लागि मात्य हुने बताइएको छ।

जगदर्था मोटरसे आधिकारिक फेसबुक पेजमार्फत प्रत्येक मंगलबाट लक्की ड्रमार्फत विजेता घोषणा हुँदै भने, 'बबाल फाइनान्स अफर' पनि समावेश छ। यस योजनामध्ये टार्गेट स्ल्याबनुसार ३२ इन्चको स्मार्ट टिभी ७९ जनालाई, ब्रान्डेड ल्यापट ११ जनालाई, एक तोला सुन ३६ जनालाई, बजाज डिस्कम्भर १२५ सिसी बाइक चारजनालाई, पल्सर १२० सिसी तीनजनालाई र बम्परमा चार तोला सुन आठजनालाई प्रदान गरेको हो। कम्पनीले टिभी, ल्यापट, सुनलागायतका उपहार प्रदान गरी टेक्निसियनलाई उपहार तथा समान प्रदान गरी टेक्निसियनलाई उपहार तथा अयोजना गरेको हो। कम्पनीले निकन्दै पाँच हजार र किनेपछि १० लाख नगद पुररकार जित्नसकेका छन् भने जनकपुरका राजदेव मुखियाले शतप्रतिशत

निर्वाचनपछि..

पछाले हिजो विहिबार चियापानको आयोजना गर्दै अब कसरी आगाडि बढने भन्ने रणनीति समेत बनाएको एक नेताले बताएका छन्।

काग्रेसमित्रको द्वन्द्वले गर्दा गठबन्धनमा रहेका खासगरी माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादीलाई समेत अप्यारो अवस्थामा पुर्याएको छ। माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादीले काग्रेसके बलमा बैठपूर्ण तर्फ प्रयासमा लागेका हुनाले उनीहरूलाई सकस परेको हो। काग्रेसका समापति देउवाले ६०/८० को भागवडाको विजारोपण गरेका

थिए। त्यसबेला उनले पार्टीभित्र आफ्नो पक्ष संस्थापनइतर पक्षले ४० प्रतिशत नदिए जे पनि हुन सक्ने भन्दै त्यसै अनुरूपको व्यवहार गर्ने गरेका हुनाले ४० प्रतिशत हिस्सा लिएका थिए अहिले आफै पार्टीका समापति भएको बेला आफैसँग समाप्तिमा चुनाव लडेका शेखर कोइराला पक्षलाई उनी ४० प्रतिशतको हिस्सा दिन तयार देखिएका छैनन्। पार्टीको निर्वाचनमा समापतिका उम्मेदवार भएका कोइरालाले ४० प्रतिशत भन बढी मत त्याएका भएपनि देउवाले उनलाई पार्टीको विरिष्ट नेतासम्म स्वीकार गर्न सकेका छैनन्। त्यहीबाट समस्या उत्पन्न भएको हो।

सिट बॉल्डफॉड गर्न भनेर शावण २० गते

गठन भएको पाँच दलीय कार्यदलको बैठक पटक पटक बसेपनि कुनै निर्णय हुन नसकेको र पार्टीका शिर्ष नेताहरूले समेत तोस निर्णय गर्न नसकेको एउटे कारण हो काग्रेसमित्रको विवाद सकैजै छताहुल भएपनि अन्य दलहरू भित्र पनि विवाद रहेतापनि उनीहरूको विवाद भने सडकमै र पार्टी कार्यालयमा समेत पोखिएको हुनाले देउवालाई मसिर ४ गतेपछि प्रधानमन्त्री बन्न सक्स देखिरु। निर्वाचनपछि राजनीतिक धुक्कीकरण हुन सक्ने सम्भावना समेत देखिएको छ। निर्वाचनका बेला वामपानी दलहरू विभाजित भएपनि निर्वाचनपछि फेरी मिलेर सरकार बनाउन सक्ने सम्भावना भने जिविते रहेको छ।

अर्थतन्त्रीको...

नियम विपरित थप निकास दिएको छ।

सरकारले उच्च पदस्थहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेको थप निकास दिएको छ। प्रधानमन्त्री शेरबादुर देउवाको गृह जिल्ला डडेत्युरामा सडक विस्तार गर्ने नाममा २८ करोड, समामुख अग्नि प्रसाद सापोटाको गृह जिल्ला सिन्धुपाल्योकमा १५ करोड, अर्थमन्त्री जनार्दन शर्माको गृह जिल्ला रुकुम पश्चिममा सडक र रंगशाला निर्माणको लागि भनेर २८ करोड, भौतिक पूर्वाधार मन्त्री राईको जिल्ला बाँकेमा पुल बनाउँदा ६ करोड काग्रेसका उपभासपति पूर्णबहादुर खड्काको जिल्ला सुर्खेतको लागि सडक र हुलाक भवन निर्माण गर्न ७१ करोड ६० लाख रुपैयां वितरण गरिएको छ। सत्ता गठबन्धनमा रहेका प्रभावशाली नेताहरूको लागि यसरी गैरबजेटरी बजेट थप निकास दिइनु सिधै

कानुन विपरितको कार्यमात्र नभएर त्रुवालाई प्रभाव पार्ने प्रयास समेत सरकारले गरेको छ।

विभिन्न बहानाबाजी गरेर निर्वाचनको मुख्यमा आएर यसरी गैर बजेटरी बजेट निकास दिइनु गैरकानुनी मात्र नभएर कानुनको समेत ठाडो उल्लंघन भएको छ। आर्थिक वर्षको पहिलो चौथासिक नसकिंदै बजेट रकमान्तर गर्नु अनियमितताको संकेत हो।

पहिला बजेटमा छुट्याइएको बजेट नै खर्च हुन नसकिरहेको बेला किन थप निकास दिनु पर्यो? सरकारले आफ्नो हातमा डाङुपन्यू भएको बेला पार्टीगत स्वार्थ र व्यतिरिगत स्वार्थलाई हेरेर निर्वाचनलाई प्रभाव पार्ने गरी थप बजेट वितरण गर्दा समेत निर्वाचन आयोगले सरकारलाई त्यस्तो थप बजेट निकास गर्न बन्देज लगाउनुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ। निर्वाचनको बेला थप निकास गरिएको बजेट विकास निर्माणमा होइन मतदातालाई खुसी पार्ने कार्यमा खर्चिन सक्ने सम्भावना रहेको छ। त्यसैले त्यो रोकिनुपर्दछ।

जनता...

माओवादी दुवैले आ आफ्नो नीति र सिद्धान्तलाई तिलाज्जली दिएका छन्। यी दुवै दलको आर्थिक, सामाजिक र अन्य सिद्धान्त फरक फरक भएको भएपनि सत्ता प्राप्तिका लागि यी दुवै दलको आ आफ्नो नीति सिद्धान्तलाई छोडेर आ आफ्नो नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई अन्याय मात्र गरेका छैनन्।

पाँच दलीय गठबन्धनमा रहेका दलहरूको एक अर्कासेंग कुनै नीति र सिद्धान्तको भेल खाँडैन, तर पाने उनीहरू एकै ठाउँमा बसेर मसिर ४ गते हुने संघीय संसद र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा गठबन्धन नै गरेर जाने निर्णय गरिसकेका छन्। संघीय संसदको प्रत्यक्षतर्फ १ सय ६५ सिटमा पाँच दलीय गठबन्धनले भागवण्डा गरेका हुनाले केही जिल्लाहरूमा काग्रेस, माओवादी र गठबन्धनमा रहेका अन्य दलरुको उपस्थिति शून्य अवस्थामा पुग्ने

- सञ्चारमाध्यमले आफ्नो प्रभाव, पहुँच र लोकप्रियताका आधारमा विज्ञापनको दर कायम गरौं।
- विज्ञापन दरमा छुट दिनेभए सो समेत उल्लेख गरौं।
- निर्धारित दर सार्वजनिक गरौं र विज्ञापन बोर्डमा समेत पठाउँ।
- तोकिएको दर र छुटको सीमामा र ही कारोबार गरौं।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

समानुख...

बसिरहन मिल्ल ? सविधान दिवसको अवसरमा उनी राष्ट्रिय भण्डा फहराएर सरकारी गाडीमा दुलिखेलमा पुगेका थिए। सरकारले संसदको कार्यकाल निर्वाचनपछि पनि कायम रहने गरी कानुन संशोधन गर्ने प्रयास गरेपनि त्यसको चौतर्फै विरोध भएपश्चात सरकार पछि हट्न बाध्य भएको थियो। निर्वाचन आयोगले समेत संसदको कार्यकाल असोज १ गते नै समाप्त हुने व्याच्या गरेको थियो। वित्तमा समेत त्यस्तै अस्यास गरिसकेको अवस्थामा अहिले आएर सापोटाले आफू समामुख नै रहने दाबी गर्नु कुनै शर्तमा पनि उचित हुन सदैन। संघीय संसदको समामुखोका सिको गर्दै प्रवेशसभामाका समामुख र उपसमामुखहरू समेत पद छोडन अस्वीकार करिरहेका छन्। यो भन्दा तुले विडिचना के हुन सक्छ? संसद बेरको समामुख र उपसमामुखहरू? सविधानको धारा २९६ मा संसदको कार्यकाल पूरा हुनु अधि नै संसद विघटन भएमा प्रतिनिधिसभाको चुनाव हुने भए मनोनयनपत्र दाखिला गर्ने अधिलो दिनसम्म संसद कायम रहने व्यवस्था रहेकोमा त्यसलाई अपव्याख्या गरिएको छ। अहिले संसद विघटन नमएको र संसदको ५ वर्ष कार्यकाल सकिएकाले सापोटाले समामुखमा रहन पाउँदैनन्।

जी०बन्धनलाई...

पद रिक्त भएमा वा कुनै कारणले प्रधानन्यायाधिशलाई आफ्नो पदको काम गर्न असमर्थ भए वा विदामा बसेको र विदेश गएको कारणले गर्दा प्रधानन्यायाधिशलाई सर्वोच्च अदालतमा उपरिथित नहुने अवस्थामा सर्वोच्च अदालतका विरिष्टम न्यायाधिशले कायम ग्राह्यमात्र भएपनि अन्य दलहरू भित्र पनि विवाद रहेतापनि उनीहरूको विवाद भने सडकमै र पार्टी कार्यालयमा समेत पोखिएको हुनाले देउवालाई मसिर ४ गतेपछि प्रधानमन्त्री बन्न सक्स देखिरु। निर्वाचनपछि राजनीतिक धुक्कीकरण हुन सक्ने सम्भावना समेत देखिएको छ। निर्वाचनका बेला वामपानी दलहरू विभाजित भएपनि निर्वाचनपछि फेरी मिलेर सरकार बनाउन सक्ने सम्भावना भने जिविते रहेको छ।

अब कानुन प्राप्त प्रधानन्यायाधिशलाई एक नियमी सविधि (नासु सरह) एक कार्यलय सहयोगी, एक सावारी चालक, एउटा गाडी, एक सय लिटर (प्रतिमहिना) उपलब्ध गराउँदैछ। अब यी सबै सुविधाहरूका लागि पाउने भएका छन्।

प्रधानन्यायाधिशलाई सरकारलाई सहयोग गरेवापत उनले यी सेवा सुविधा पाउने भएपनि यो निर्णय नै कानुन विपरित रहेको छ। यसरी कामु प्रधानन्यायाधिशलाई प्रधानन्यायाधिश सरहको सेवा सुविधा दिन निर्णय नै गैरकानुनी र सरकारले के हुँदैन? भन्ने नैतिक हैसियत नै गुमाएको छ। कायममुक्तायम प्रधानन्यायाधिशलाई सपूर्ण प्रधानन्यायाधिशलाई होइन प्रधानन्यायाधिशले निर्वितिभरण र परिवर्तिक निर्वितिभरण उपलब्ध नगराउन ऐनको दफा ३३ मा उल्लेख गरिएको छ। सरकारले कानुन नभएपनि कार्यविधिको आधारमा निर्णय गरेर

**चाडपर्वको बेला सवारी
साधनमा भीडभाड नगरौ
मादक पदार्थ सेवन गरी
सवारी साधान नचलाउँ।**

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

CELEBRATING
25
YEARS
Continuity of Trust & Legacy

वार्षिक
१२.१३३%
ब्याजदर

विशेषताहरू*

- मासिक ब्याज भूक्तानी
- सम्बन्धित बचत खातामा विशेष बीमा सुविधाहरू

NCC Bank
नेपाल क्रेडिट एण्ट क्रमर्स बैंक लि.
Nepal Credit & Commerce Bank Ltd.

Your Business Bank